

Rozporządzenie Ministra Kolei

z dnia 16 grudnia 1925 r.

wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o zmianie taryfy osobowej i bagażowej polskich kolei normalnotorowych.

Na mocy art. 4 p. 9 ustawy z dnia 12 czerwca 1924 r. o zakresie działania Ministra Kolei Żelaznych i o organizacji urzędów kolejowych (Dz. U. R. P. № 57 poz. 580) zarządza się co następuje:

§ 1. Z dniem 1 lutego 1926 r. na kolejach normalnotorowych wprowadza się w życie „Taryfę polskich kolei normalnotorowych na przewóz osób, psów, bagażu i przesyłek nadzwyczajnych” o brzmieniu według załącznika do niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Od tegoż dnia na tychże kolejach normalnotorowych traci moc obowiązującą „Taryfa na przewóz osób, psów, bagażu i przesyłek nadzwyczajnych normalnotorowymi i szerokotorowymi kolejami państwowymi oraz normalnotorowymi kolejami prywatnymi, zarządzanymi przez Państwo (Dz. U. R. P. z r. 1923 № 31 poz. 193) wraz z wszystkimi późniejszymi, odnoszącymi się do tej taryfy zmianami i uzupełnieniami.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Kolei: *Chądzyński*

Minister Skarbu: *J. Zdziechowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *Osiecki*

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych: *Kiernik*

Taryfa polskich kolei normalnotorowych na przewóz osób, psów, bagażu i przesyłek nadzwyczajnych.

W S T Ę P.

I. Taryfa niniejsza zawiera:

Część I. Przepisy przewozowe wraz z Postanowieniami wykonawczymi.

Część II. Trzepisy taryfowe.

II. Niniejsza taryfa osobowa i bagażowa polskich kolei normalnotorowych, obowiązuje przy przewozie osób, psów, bagażu i przesyłek nadzwyczajnych w komunikacji miejscowej następujących kolei państwowych oraz prywatnych, znajdujących się pod zarządem państwowym, otwartych do ruchu prawidłowego:

A. Kolei państwowych:

okregu gdańskiego, nie wyłączając kolei normalnotorowych, położonych na obszarze W. M. Gdańska, z wyjątkiem jednak komunikacji czysto miejscowej pomiędzy stacjami ostatnio wymienionych kolei;

okregu katowickiego,

„ krakowskiego,

„ lwowskiego,

„ poznańskiego,

„ radomskiego,

„ stanisławowskiego,

„ warszawskiego,

„ wileńskiego.

B. Kolei prywatnych, zarządzanych przez Państwo:

a) w okręgu gdańskim:

a1) z opłatami normalnymi, podanymi w częściach I i II taryfy:

1. Puck—Krokowo,
  2. Toruń Mokre—Lubicz koło Torunia,
  3. Wejherowo—Zamostne;
- b) z opłatami normalnymi, podanymi w części I taryfy i z podwyższonemi o 50% opłatami normalnymi, podanymi w części II taryfy:
1. Chełmża—Mełno,
  2. Toruń Północny—Czarnowo koło Torunia,
  3. Zajązdkowo Lubawskie—Nowe-Miasto Pomorskie;
- b) w okręgu krakowskim:
- a1) z opłatami normalnymi, podanymi w części I taryfy i z podwyższonemi o 25% opłatami normalnymi, podanymi w części II taryfy:
1. Piła—Jaworzno, Trzebinia—Skawce i Trzebinia—Siersza Wodna,
  2. Tarnów—Szcucin;
- b1) z opłatami normalnymi, podanymi w części I taryfy i z podwyższonemi o 50% opłatami normalnymi, podanymi w części II taryfy:
1. Chabówka—Zakopane, Nowy Targ—Granica Państwa pod Suchahorą,
  2. Kraków—Kocmyrzów z odgałęzieniem Czyżyny—Mogiła,
  3. Muszyna—Krynica;
- c) w okręgu lwowskim:
- a1) z opłatami normalnymi, podanymi w częściach I i II taryfy:
Lwów—Bełzec;
- b1) z opłatami normalnymi, podanymi w części I taryfy i z podwyższonemi o 25% opłatami normalnymi, podanymi w części II taryfy:
1. Borki Wielkie—Grzymałów,
  2. Lwów (Kleparów)—Jaworów,
  3. Lwów—Podhajce,
  4. Lwów—Stojanów,
  5. Tarnopol—Zbaraż;
- c1) z opłatami normalnymi, podanymi w części I taryfy i z podwyższonemi o 50% opłatami normalnymi, podanymi w części II taryfy:
Drohobycz—Truskawiec;
- d) w okręgu stanisławowskim z opłatami normalnymi, podanymi w części I taryfy i z podwyższonemi o 25% opłatami normalnymi, podanymi w części II taryfy:
1. Delatyn—Kołomyja—Stefanówka,
  2. Dolina—Wygoda,
  3. Kołomyjskie koleje lokalne: Kołomyja—Słoboda Rungurska (Kopalnia) z odgałęzieniem Kołomyja—Przedmieście Nadworniańskie—Szeperowce—Kniaźdwór,
  4. Wschodnio-galicyskie koleje lokalne: Biała Czortkowska—Zaleszczyki, Tarnopol—Kopyczyńce, Wagnanka—Iwanie Puste z odgałęzieniem Teresin—Skala,
  5. Połahicze—Tłumacz-

e) w okręgu radomskim z opłatami normalnymi, podanymi w częściach I i II taryfy:

Linja Częstochowa—Kielce kolei Herbsko-Kieleckiej;

f) w okręgu warszawskim z opłatami normalnymi, podanymi w częściach I i II taryfy:

1. Linja Herby Polskie—Częstochowa kolei Herbsko-Kieleckiej,
2. Linje kolei Łódzkiej.

III. W komunikacji bezpośredniej między stacjami kolei państwowych, wymienionych wyżej okręgów, stosuje się taryfę niniejszą z obliczeniem opłat za całkowitą odległość przewozu. Natomiast w komunikacji bezpośredniej między stacjami kolei państwowych z jednej strony, a stacjami kolei prywatnych, wymienionych pod punktem B, z drugiej strony, oblicza się opłaty oddzielnie za odległości każdej z tych kolei, przyczem długość odcinków kolei państwowych winna być zsumowana i opłaty obliczone za tę łączną ich długość, bez względu na to, czy odcinki te stykają się z sobą, czy też są oddzielone inną koleją.

Wyjątek stanowi komunikacja kolei państwowych z następującymi kolejami prywatnymi, w której opłaty oblicza się za odległość całkowitą:

z koleją Lwów—Bełzec (p. II B-c-a1),

z koleją Herbsko-Kielecką (p. II B-e oraz f-1) i z koleją Łódzka (p. II B-f-2).

W komunikacjach ze stacjami kolei, położonych na obszarze W. M. Gdańska, dolicza się do opłat według taryfy niniejszej dodatek, ogłaszany w tabelach opłat.

CZĘŚĆ I.

Przepisy przewozowe wraz z Postanowieniami wykonawczemi.

A. POSTANOWIENIA WSTĘPNE.

Art. 1. Zakres działania przepisów.

Niniejsze Przepisy przewozowe obowiązują na wszystkich kolejach w obrębie Państwa Polskiego, oddanych do ruchu publicznego. W komunikacji międzynarodowej przepisy niniejsze obowiązują jedynie o tyle, o ile dla komunikacji tej nie ustalono odrębnych przepisów.

Art. 2. Postanowienia wykonawcze. Odchylenia.

1. Do przepisów niniejszych mogą być wydawane postanowienia wykonawcze, które zatwierdza Minister Kolei trybem ustawowo określonym.

2. Dla pewnych szlaków, odcinków, stacyj, pociągów lub rodzajów odprawy mogą być w uwzględnieniu szczególnych stosunków za zgodą Ministra Kolei wydawane odchylenia od przepisów niniejszych.

3. Postanowienia wykonawcze, tudzież odchylenia od przepisów niniejszych muszą być ogłoszone w taryfie.

B. POSTANOWIENIA OGÓLNE.

Art. 3. Obowiązek przewozu.

Kolej nie może odmówić przewozu z wyjątkiem wypadków następujących:

- a) jeżeli nie uczyniono zadość obowiązującym Przepisom przewozowym i zarządzeniom kolejowym;
- b) jeżeli przewóz jest wstrzymany na mocy prawnie wydanych rozporządzeń lub ze względu na zachowanie porządku publicznego na jednej z kolei na linii przewozu;
- c) jeżeli wysyłane przedmioty należą do kategorii przesyłek, objętych, chociażby na części przewozu, przywilejem pocztowym;
- d) jeżeli przewóz nie może być dokonany posiadaniem przez kolej środkami przewozowymi;
- e) jeżeli przewozowi stoi na przeszkodzie siła wyższa;
- f) jeżeli wysyłane przedmioty nie nadają się do przewozu ze względu na warunki budowy lub eksploatacji jednej z kolei, uczestniczących w przewozie;
- g) jeżeli wysyłane przedmioty wymagają szczególnych urządzeń do załadowania lub wyładowania, kolej zaś takich urządzeń na odnośnych stacjach nie posiada.

Art. 4. Pociągi.

1. Przewóz odbywa się w pociągach, kursujących bądź regularnie według ustalonych rozkładów jazdy, bądź w miarę potrzeby.

2. O każdej przerwie w ruchu pociągów, trwającej dłużej niż jedną dobę, Zarząd kolejowy powinien podać do wiadomości publicznej w sposób określony przez odnośne przepisy.

3. Zamówienia na pociągi nadzwyczajne uwzględnia kolej w miarę możliwości.

Art. 5. Odpowiedzialność kolei za czynności pracowników.

Kolej ponosi odpowiedzialność za czynności swych pracowników oraz tych osób, z których pomocy korzysta przy dokonywaniu przewozu, o ile czynności te, w myśl przepisów niniejszych oraz przepisów taryfowych, wchodzą w zakres obowiązków kolei.

Art. 6. Taryfy.

1. Warunki przewozu, przewoźne oraz opłaty dodatkowe określają taryfy kolejowe, wydawane i ogłaszane trybem, przez prawo ustalonym.

2. Taryfy muszą być względem wszystkich jednakowo stosowane.

Art. 7. Zażalenia na działalność organów kolejowych.

1. Zażalenia można zgłaszać ustnie lub pisemnie.

2. Zażalenia powinny być przez kolej rozpatrzone i rozstrzygnięte w czasie możliwie krótkim.

Art. 8. Nieporozumienia.

Nieporozumienia pomiędzy publicznością i służbą kolejową rozstrzyga na stacjach zawiadowca stacji lub jego zastępca, w pociągach zaś nadkonduktor, względnie kierownik pociągu.

Art. 9. Waluta.

Wszelkie opłaty skutecznie należy w walucie krajowej, mającej obieg prawny. (Na poszczególnych stacjach, lub w pewnych pociągach, stosownie do uznania kolei, może ona przyjmować pieniądze państw obcych według kursu, jaki ogłosi.

C. POSTANOWIENIA SZCZEGÓŁOWE.

I. Przewóz osób.

Art. 10. Rozkłady jazdy.

Rozkłady jazdy powinny być, przed ich wprowadzeniem, podane do wiadomości publicznej i wydane na stacjach. W rozkładach tych powinny być wyszczególnione klasy wagonów i rodzaje pociągów tudzież oznaczony czas odjazdu, dla większych zaś stacyj—także czas przybycia oraz ważniejsze połączenia kolejowe.

(Post. wyk.) Ograniczenia co do korzystania z pewnych pociągów lub klas winny być uwidoczniane w rozkładach jazdy.

Art. 11. Ograniczenie przejazdu.

1. Osoby, które nie przestrzegają przepisanej porządku, lub nie chcą się stosować do rozporządzeń kolei, osoby nietrzeźwe lub obrażające swem postępowaniem przyzwoitość publiczną, nie mogą być przyjęte do pociągu. Podróżny, który został usunięty na podstawie tego przepisu, traci prawo do zwrotu opłat, pobranych za bilet i bagaż.

(Post. wyk.) Nie wolno w wagonach prowadzić handlu przenośnego, krążyć po wagonach w celach zarobkowych, grać na instrumentach muzycznych, śpiewać, żebrać i t. p.

2. Osoby, które z powodu choroby lub innych poważnych przyczyn (np. brudu, niechlujstwa i t. p.) mogą być przykre dla towarzyszy podróży, o ile ich się nie da umieścić w osobnym przedziale, należy usunąć z pociągu. Opłatę za bilet i przewóz bagażu zwraca im się po potrąceniu należności za przestrzeń przebyta.

3. Chorych na choroby zakaźne lub podejrzanych o taką chorobę można przewozić tylko w przedziałach zamkniętych z osobnymi miejscami ustępowymi. Przedziały opłaca się według taryfy. Przepis ten stosuje się również do osób umyślowo chorych, które nadto powinny mieć podczas podróży odpowiednią opiekę.

(Post. wyk.) I. W miarę możliwości chorych przewozi się również w wagonach osobnych za opłatą, wskazaną w części II-iej taryfy niniejszej.

(Post. wyk.) II. Osoby, przewożące chorych, ponoszą koszty odkażania przedziałów lub wagonów.

4. Do bagażu osób, niedopuszczonych do przejazdu, stosuje się przepisy, wskazane w art. 34, ust. 4 i 5.

Art. 12. Opłaty za przejazd.

1. Podróżni opłacają należność za przejazd, obliczoną według obowiązujących taryf.

2. Dzieci do lat czterech, dla których nie zażądano oddzielnego miejsca, przewozi się bezpłatnie. Dzieci od lat 4 do 10-ciu przewozi się za połowę opłaty dla dorosłych. Za taką opłatą przewozi się dzieci młodsze, dla których zażądano osobnych miejsc.

(Post. wyk.) Każdy podróżny może mieć przy sobie bez biletów najwyżej dwoje dzieci w wieku do ukończonych lat 4, o ile dla nich nie żąda miejsc oddzielnych. Za każde następne dziecko w tym wieku podróżny opłaca należność za przejazd, przewidzianą dla dzieci w wieku od ukończonych lat 4 do ukończonych lat 10. Za taką opłatą przewozi

się dzieci młodsze, bez względu na ich ilość, jeżeli zażądano dla nich osobnych miejsc.

Jeżeli ceny biletów dla osób dorosłych ulegają niższe, to opłata za przejazd dzieci może być obrachowana na innej zasadzie, albo nie zawierać dalszej ulgi.

Jeżeli taryfa ulgowa nie daje żadnych w tym względzie wskazówek, wówczas dzieci, o ile przewóz ich tą taryfą wogóle jest przewidziany, przewozi się za taką opłatą, co i dorosłych. Każde dziecko, za przewóz którego uiszczono należną opłatę, ma prawo do całego miejsca (Patrz Post. Wyk. do ust. 4 art. 15).

3. Na każdej stacji powinien znajdować się na miejscu widocznym wykaz cen biletów, wydawanych przez stację w relacjach najwięcej uczęszczanych.

Art. 13. Bilety na przejazd.

1. Każdy podróżny powinien posiadać bilet na przejazd.

(Post. wyk.) I. Pod wyrazem „bilety” rozumieć należy wszelkiego rodzaju dowody ważne na przejazd kolejami żelaznymi.

(Post. wyk.) II. Bilet, wydany na nazwisko pewnej osoby lub na pewną grupę osób, upoważnia do przejazdu tylko daną osobą lub też osoby wymienionej grupy.

2. Na biletach powinny być oznaczone:

- a) stacje wyjazdu i przeznaczenia,
- b) droga przejazdu; jeżeli użycie różnych dróg lub środków przewozowych jest dopuszczalne, powinno to być na bilecie uwidocznione,
- c) rodzaj pociągu i klasa wagonu,
- d) opłata za przejazd lub odległość taryfowa,
- e) dzień, od którego zaczyna się ważność biletu,
- f) czas ważności.

3. Terminy ważności biletów powinny być określone w taryfie.

(Post. wyk.) I. O ile część II taryfy niniejszej nie zawiera postanowień odmiennych, bilety na przejazd jednorazowy na odległość do 100 km. są ważne 1 dzień, ponad 100 do 400 km. — 2 dni, a ponad 400 km. — 4 dni.

Pierwszym dniem ważności jest dzień datowania biletu.

Bilet, wydany na pociąg, odchodzący według rozkładu jazdy o północy, otrzymuje datę dnia rozpoczynającego się.

Termin ważności biletów jednorazowych i powrotnych na przejazdy pomiędzy stacjami kolei górnośląskich Dyrekcji katowickiej ustala się na 2 dni bez względu na odległość.

(Post. wyk.) II. Termin ważności biletów powrotnych, biletów z cenami obniżonymi oraz biletów książeczkowych (zeszytowych, kuponowych) ustala się osobno przy ich zaprowadzeniu.

(Post. wyk.) III. Wyjazd powinien nastąpić pierwszego dnia ważności biletu, a jeżeli na bilecie oznaczono pewien pociąg lub porę dnia, tym pociągiem względnie w tej porze dnia (Por. jednak art. 21, ust. 3). Wyjazd z biletami na podróż pomiędzy stacjami kolei górnośląskich Dyrekcji katowickiej może nastąpić dowolnego dnia ważności biletu.

(Post. wyk.) IV. Za biletami książeczkowymi (zeszytowymi, kuponowymi) wyjazd może nastąpić dowolnego dnia w ciągu ważności biletu.

(Post. wyk.) V. Przejazd powinien być ukończony najpóźniej o północy ostatniego dnia ważności biletu.

Postanowienie powyższe nie dotyczy przejazdu za biletami z jednodniową ważnością. Podróżny z takim biletami, o ile rozpoczął podróż w dniu datowania biletu, ma prawo dojechać do stacji przeznaczenia nawet po północy tego dnia bez względu na to, czy przejazd odbywa się pociągiem bezpośrednio od stacji wyjazdu, wskazanej na bilecie, do stacji przeznaczenia, czy też z przesiadaniem po drodze, lecz w tym ostatnim wypadku tylko przy użyciu najbliższych połączeń, przewidzianych rozkładem jazdy.

(Post. wyk.) VI. Na wypadek spóźnienia się pociągu termin ukończenia podróży przedłuża się odpowiednio.

Art. 14. Sprzedaż biletów.

1. Kasy biletowe powinny być otwarte na stacjach o większym ruchu przynajmniej na godzinę, na innych — przynajmniej na pół godziny przed odejściem odnośnego pociągu.

2. Na pięć minut przed odejściem pociągu kolej ma prawo odmówić sprzedaży biletu.

3. Kolej może żądać, aby podróżny należność za bilet uiszczał już odliczoną.

Art. 15. Zamawianie miejsc, przedziałów i wagonów.

1. Oddzielne miejsca mogą być zamawiane w pociągach, w których skład wchodzi wagon z miejscami numerowanymi lub sypialniami.

(Post. wyk.) Kolej może podać do wiadomości ogółu w rozkładach jazdy lub też oddzielnymi ogłoszeniami, że w pewnych pociągach, na pewnych odcinkach, lub w niektórych wagonach pewnych pociągów, podróżni powinni posiadać bilety dodatkowe, niezależnie od biletów na przejazd.

2. Oddzielne przedziały w wagonach mogą być wynajmowane, jeżeli na to pozwolą warunki ruchu.

(Post. wyk.) Zamawiający przedział musi uiścić opłatę co najmniej za tyle biletów, ile jest miejsc w przedziale, z zastosowaniem, w razie przejazdu dzieci, przepisów, zawartych w art. 12, przyczem ilość podróżnych, obowiązanych posiadać bilety, nie może być większa od ilości zapłaconych biletów.

Po okazaniu wymaganej ilości biletów zamawiający otrzymuje na stacji wyjazdu zaświadczenie, które winien okazać przy kontroli biletów.

Przedziały zamówione oznaczają się odpowiednimi napisami.

O ile kontrola stwierdzi niedostateczną ilość biletów lub brak odnośnego zaświadczenia, to w pierwszym wypadku uiścić należy opłatę za brakujące bilety, z uwzględnieniem art. 16, w drugim zaś miejsca wolne w przedziale zamówionym mogą zająć inni podróżni.

3. Oddzielne wagony kolej wynajmuje w miarę możliwości.

(Post. wyk.) Do wynajmowanych wagonów stosuje się analogicznie przepisy powyższe, o ile część II-ga taryfy niniejszej nie przewiduje innych w tym względzie zasad.

4. Za zamówione miejsca sypialne lub numerowane, za wynajęte oddzielne przedziały lub wagony kolej pobiera opłatę według taryfy.

(*Post. wyk.*) Dzieci, korzystające z miejsc numerowanych, nabywają pełny bilet dodatkowy (miejscówkę).

Art. 16. Kontrola biletów. Dopłaty do cen za przejazd. Bilety peronowe.

1. Bilet kolejowy należy okazać na żądanie przy wejściu do poczekalni, przy wejściu na peron i przy wyjściu z peronu, przy wsiadaniu do wagonu, a także w każdym czasie podczas jazdy i oddać go albo przed samem ukończeniem lub po ukończeniu podróży, zależnie od urządzeń, istniejących na końcowym odcinku podróży.

2. Podróżny, który nie może okazać ważnego na przejazd biletu, powinien zapłacić podwójną cenę biletu za odcinek przebyty, jeżeli zaś stacji wyjazdu nie można odrazu i z całą pewnością ustalić—podwójną cenę biletu za cały odcinek, który przebył pociąg, jednakże w obu wypadkach nie mniej niż 5 zł. Kwotę powyższą należy uiścić również i w tym wypadku, gdy pociąg nie ruszył jeszcze z miejsca.

Podróżny, który bez wezwania zgłosi konduktorowi, że nie mógł kupić biletu, uiszcza cenę pojedynczą biletu oraz dopłatę w wysokości 1 zł., ogółem jednak nie więcej, niż podwójną cenę tego biletu.

(*Post. wyk.*) I. Bilet, którego tekst bezprawnie zmieniono, odbiera personel służbowy.

Spory, wynikające na tle zakwestjonowanego biletu, rozstrzyga na stacji właściwy organ stacyjny, w pociągu zaś kierownik pociągu.

(*Post. wyk.*) II. O ile podróżny przy opuszczaniu stacji, na której odbiera się bilety, nie może okazać ważnego biletu, a niema możliwości ustalenia natychmiast, jaką klasą mógł odbyć podróż, powinien uiścić opłatę zgodnie z ustępem 2 artykułu niniejszego za przejazd klasą drugą, jeżeli zaś w skład danego pociągu wchodziły wagony tylko dwóch klas—za przejazd klasą wyższą.

(*Post. wyk.*) III. O ile podróżny, mając zamiar dalszej jazdy, zawiadomi o tem konduktora najpóźniej na ostatniej stacji, do której miał bilet ważny, a w razie, jeżeli dany pociąg nie zatrzymuje się na niej, najpóźniej na poprzedzającej ją ostatniej stacji postojowej uiszcza, oprócz pojedynczej ceny biletu, wydanego mu na dalszy przejazd, dopłatę w wysokości 1 zł., ogółem jednak nie więcej, niż podwójną cenę tego biletu.

(*Post. wyk.*) IV. Jeżeli okazany bilet nie jest ważny na przejazd w wagonie klasy wyższej, którą podróżny zajmuje lub też na pociąg o taryfie wyższej, którym podróżny jedzie, za podstawę do obliczenia należności, przewidzianych w ust. 2 niniejszego artykułu, przyjmuje się różnicę między ceną biletu za przebyty odcinek klasą wyższą lub pociągiem droższym, a ceną biletu za tenże odcinek według taryfy odnośnej klasy niższej lub odnośnego pociągu tańszego.

Jeżeli odcinek ten nie może być bez wszelkich wątpliwości natychmiast ustalony, za podstawę do obliczenia dopłat przyjmuje się odcinek od stacji, uwidocznionej na bilecie, a w razie przejścia z obcej kolei lub zmiany wagonu odcinek od stacji węzłowej lub stacji zmiany wagonu.

(*Post. wyk.*) V. Podróżny, który jedzie do stacji przeznaczenia drogą inną, niż wskazana na bilecie, uiszcza różnicę pomiędzy ceną biletu, jaką należy pobrać za faktyczną drogę podróży, a ceną biletu, jaką posiada oraz dopłatą 1 zł. za sporządzenie i wydanie pokwitowania, ogółem jednak nie więcej, niż podwójną cenę tej różnicy. W razie przejazdu drogą tańszą podróżny nie ma prawa do zwrotu różnicy.

(*Post. wyk.*) VI. Dopłatę 1 zł. za sporządzenie i wydanie pokwitowania w tych wypadkach, kiedy podróżny powinien dopłatę powyższą uiścić, pobiera się bez względu na to, czy opłatę za przejazd lub różnicę cen uiszcza podróżny w pociągu, czy też na stacji.

(*Post. wyk.*) VII. Podróżny, który wbrew swej woli albo przez nieświadomość przejechał pewien odcinek bez ważnego biletu lub w wagonie klasy wyższej lub też w pociągu o taryfie wyższej, może uiścić, zamiast opłat, przewidzianych w ust. 2 niniejszego artykułu, pojedynczą należność za przejazd, względnie pojedynczą różnicę odnośnych cen, o ile przypadająca kwotę uiszcza natychmiast.

3. Do żadnych dopłat nie jest obowiązany:

a) podróżny, któremu kolej nie wydała na stacji lub przystanku rozpoczęcia podróży bezpośredniego biletu do stacji przeznaczenia, na stacji zaś pośredniej, do której opiewa jego bilet wobec krótkiego postoju nie mógł uskutecznić kupna nowego biletu i bez wezwania powiadomił konduktora przy pierwszym jego spostrzeżeniu; kasa przystanku wzgl. stacji powinna w tym wypadku zaopatrzyć wydany bilet w stempel „dalej”;

b) podróżny, który rozpoczął podróż swą na przystanku, na którym nie wydaje się biletów.

4. Podróżny, który odmawia uiszczenia bezwzględnie opłat, wyszczególnionych w ust. 2 i 3, może być usunięty z pociągu.

W tym wypadku podróżny nie ma prawa wymagać, aby jego bagaż był mu dostarczony na inną stację, niż na stację przeznaczenia.

5. Osoby, nie posiadające biletu ważnego na przejazd, powinny przed wejściem na część zamkniętą stacji wykupić bilet peronowy, który należy okazać przy wejściu i oddać przy opuszczaniu tej części stacji. Kto bez ważnego biletu wstępuje na części odgradzone stacji, powinien zapłacić 1 zł.

(*Post. wyk.*) I. Bilety peronowe, z wyjątkiem miesięcznych biletów peronowych, dają prawo jednorazowego wstępu w dniu datowania biletu na peron stacji, wskazanej na bilecie.

Bilet peronowy, wydany między godziną 23 a 24, otrzymuje datę dnia następnego.

(*Post. wyk.*) II. Miesięczne bilety peronowe dają prawo wstępu na peron stacji, wskazanej na bilecie, dowolną ilość razy w ciągu terminu ich ważności.

(*Post. wyk.*) III. Osoby z biletami peronowymi mają prawo wstępu na peron i do poczekalni, znajdujących się w odgradzonej części stacji tylko po jej otwarciu przed odjazdem lub przed przybyciem pociągów; z chwilą zamykania odgradzonej części stacji, lub na zarządzenie właściwego organu stacyjnego, osoby te powinny opuścić peron, względnie poczekalnie.

(Post. wyk.). IV. Osoba, posiadająca bilet peronowy, ma prawo wziąć z sobą bez takiego biletu najwyżej dwoje dzieci w wieku do ukończenia lat 4.

(Post. wyk.). V. Dla psa, wprowadzonego na peron, powinien być nabyty także bilet peronowy.

6. Kto, nie mając zamiaru jazdy, zajmie miejsce w pociągu, przygotowanym do odjazdu, powinien niezwłocznie opuścić wagon i zapłacić 5 zł.

7. Na każdą uiszczoną dopłatę należy wydać pokwitowanie.

Art. 17. Poczekalnie stacyjne.

1. Poczekalnie powinny być otwarte dla podróżnych co najmniej na godzinę przed odejściem pociągu.

2. Na stacjach węzłowych podróżni mogą pozostać w poczekalni do czasu odejścia odpowiedniego pociągu, nie mogą jednak wymagać, aby poczekalnia była dla nich otwarta w czasie od godziny 11-ej wieczorem do godz. 6-ej rano, jeżeli w tym czasie niema pociągów.

3. Osobom, wyszczególnionym w art. 11-ym, można wzbronąć przebywania w poczekalniach.

Palenie tytoniu w poczekalniach może być wzbronione.

(Post. wyk.). Do poczekalni i restauracji stacyjnych nie wolno wprowadzać psów (z wyjątkiem małych pieszków pokojowych) oraz rowerów.

Art. 18. Przedziały dla kobiet i dla niepalących.

1. W każdym pociągu mogą być przedziały, przeznaczone wyłącznie dla kobiet wraz z dziećmi do lat 10, oraz osobne przedziały dla niepalących.

2. Przedziały dla kobiet i dla niepalących należy oznaczać odpowiednimi napisami.

(Post. wyk.). O ile w pociągu znajduje się tylko jeden przedział kl. I lub II, to w przedziale tym palenie jest dozwolone li tylko za zgodą wszystkich współtowarzyszy podróży. Ograniczenie to nie stosuje się, jeżeli w pociągu jest tylko jeden przedział kl. III.

Jeżeli w pociągu znajduje się dwa lub więcej przedziałów zamykanych jednej klasy, to przynajmniej jeden przedział winien być przeznaczony dla niepalących.

Art. 19. Wsiadanie do wagonów i zajmowanie w nich miejsc.

1. Podróżni winni przy zajmowaniu miejsc w pociągach stosować się do wskazówek właściwego personelu kolejowego.

2. Osoby, które zmuszone są na stacji pośredniej przesiąść się do innego pociągu, mają pierwszeństwo przed osobami, rozpoczynającymi dopiero podróż tym pociągiem.

(Post. wyk.). Wagony bezpośrednio powinny być przeznaczone przede wszystkim dla podróżnych z biletami komunikacji bezpośredniej.

3. Bilet uprawnia do zajęcia tylko jednego miejsca. W celu zachowania miejsca należy pozostawić na niem swoje rzeczy.

(Post. wyk.). Jadący w wagonie sypialnym nie może zatrzymywać dla siebie miejsca w wagonie zwykłym. Nie wolno mu również umieszczać bagażu ręcznego w innym wagonie.

Art. 20. Zwrot i zamiana biletów.

1. Podróżny, któremu nie można wyznaczyć miejsca w klasie, odpowiadającej jego biletowi, ma prawo żądać przewiezienia go w wagonie klasy niższej, w której są jeszcze miejsca wolne, za zwrotem różnicy w cenie biletu, lub też zaniechać podróży i żądać zwrotu należności, uiszczonej za bilet i za przewóz bagażu. W obu wypadkach podróżny nie ma prawa wymagać od kolei jakiegokolwiek odszkodowania.

(Post. wyk.). I. W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, w szczególności w razie pomyłki lub choroby podróżnego, kolej może przyjąć z powrotem biletu nieprzecięte, lub użyte niewątpliwie tylko do wyjścia na peron. W tym ostatnim wypadku, przy zwrocie pieniędzy, nie potrąca się ceny biletu peronowego o tyle, o ile zaniechanie podróży nastąpiło z powodu przepełnienia pociągu, znacznie opóźnionego odjazdu pociągu lub też straconego połączenia bezpośredniego, oraz w wypadkach, gdy peron nie jest odgradzony.

(Post. wyk.). II. W celu uzyskania prawa do zwrotu różnicy w cenie biletów, względnie całkowitej należności za bilet i przewóz bagażu, podróżny powinien bezzwłocznie przedstawić swój bilet zawiadowcy stacji do poświadczenia.

2. Na stacji wyjazdu podróżny ma prawo nie później, niż na pięć minut przed odejściem pociągu, żądać wymiany swego biletu na bilet klasy wyższej lub do pociągu o taryfie wyższej, za dopłatą różnicy cen. Kolej ma prawo odmówić wymiany, jeżeli bilet jest już przecięty przez kontrolę w pociągu.

3. Podróżny może przebyć przestrzeń, wskazaną w bilecie, częściowo w klasie wyższej lub w pociągu o taryfie wyższej, jeżeli dopłaci różnicę cen. Taka zmiana warunków przejazdu jest niedopuszczalna, jeżeli podróżny posiada bilet, wydany na zasadzie taryfy, zawierającej pod tym względem ograniczenia.

(Post. wyk.). Odnośną dopłatę ustala część II taryfy niniejszej.

Art. 21. Odjazd. Spóźnienie się podróżnych.

1. Podróżnym nie wolno wsiadać do pociągu po sygnale odjazdu.

2. Podróżny, który się spóźnił, nie ma prawa do zwrotu należności za bilet.

3. Jeżeli podróżny życzy sobie jechać innym pociągiem, niż wskazanym na jego bilecie, tego samego kierunku, lub też nie w dniu pierwszym ważności biletu, to powinien bez zwłoki przedstawić bilet właściwemu organowi stacyjnemu, który go poświadcza na obrany pociąg. Termin ważności biletu nie ulega przytem przedłużeniu. W razie obrania pociągu droższego, podróżny winien wyrównać różnicę.

(Post. wyk.). I. Postanowienie powyższe co do poświadczenia biletów w razie nieużycia ich w pierwszym dniu ważności nie stosuje się do biletów na przejazdy pomiędzy stacjami kolei górnośląskich Dyrekcji katowickiej (Por. Post. wyk. III do art. 13).

(Post. wyk.). II. Podróżny, który spóźnił się na pociąg i opuszcza stację z biletem, przeciętym przy wejściu na peron, powinien nawet w tym wypadku, gdy bilet jego daje mu prawo przejazdu innym po-

ciągiem bez dalszych formalności, przedstawić swój bilet do poświadczenia jego ważności właściwemu organowi stacyjnemu. Opłaty za dokonane wyjście z tym biletem na peron nie pobiera się.

(*Post. wyk.*). III. Wysokość różnicy w opłacie za przejazd w pociągach różnych kategorii ustala część II taryfy niniejszej.

4. Do zwrotu bagażu (ust. 2) stosuje się przepisy art. 34, ust. 4 i 5.

Art. 22. Otwieranie okien.

Otwieranie okien z obu stron wagonu dozwolone jest tylko za zgodą wszystkich podróżnych, jadących w przedziale. W razie sporu — rozstrzyga konduktor.

Art. 23. Uszkodzenie wagonu.

1. Wszelkie straty, powstałe skutkiem uszkodzenia albo zanieczyszczenia wagonu lub inwentarza kolejowego przez podróżnych, powinny być przez nich pokryte. Kolej ma prawo wymagać bezzwłocznej zapłaty lub zabezpieczenia należności.

2. Odszkodowanie oblicza się na zasadzie ustanowionego przez kolej cennika.

Art. 24. Postoje.

1. Bezzwłocznie po zatrzymaniu się pociągu na stacji służba pociągowa oznajmia nazwę stacji i czas postoju. Na stacjach węzłowych służba pociągowa wzywa oprócz tego do przesiadania do pociągów innych kierunków.

2. Podróżni mogą wysiadać z wagonów na stacjach dopiero po zupełnym zatrzymaniu się pociągu. Drzwi wagonów na stacjach otwiera na żądanie podróżnych służba pociągowa.

(*Post. wyk.*). Podróżny powinien sam troszczyć się o to, aby wsiadł do właściwego pociągu oraz na właściwej stacji wysiadł, względnie przesiadł się.

3. Zabrania się bez uzasadnionych przyczyn zatrzymywać pociąg podczas biegu przy pomocy hamulca bezpieczeństwa lub innym jakimkolwiek sposobem. Za przekroczenie postanowienia niniejszego podróżny winien uiścić bezzwłocznie na rzecz kolei 100 zł.; prócz tego, na wypadek szkód, wyrządzonych takim czynem kolei lub osobom trzecim, ponosi podróżny odpowiedzialność sądową na zasadach ogólnych.

(*Post. wyk.*). W razie odmowy natychmiastowego uiszczenia kwoty 100 zł., lub też na wypadek wyrządzonych zatrzymaniem pociągu strat, kolej sporządza protokół celem dochodzenia w drodze sądowej praw, wypływających z postanowienia powyższego.

Art. 25. Przerwy podróży.

Taryfy powinny określać, ile razy i na jak długo podróżni mają prawo przerywać podróż na stacjach pośrednich, nie tracąc prawa do dalszej jazdy na podstawie pierwotnego biletu.

(*Post. wyk.*). I. Bilety ważne 1 dzień nie dają prawa przerwy podróży; ważności 2 dni uprawniają do jednorazowej, a ważności dłuższej do dwukrotnej przerwy podróży.

(*Post. wyk.*). II. Podróżny, który przerywa podróż, powinien przedstawić swój bilet do poświad-

czenia właściwemu organowi stacyjnemu natychmiast po odejściu pociągu, którym przyjechał.

(*Post. wyk.*). III. Formalność powyższa nie obowiązuje jadących za biletami zeszytowymi, o ile przerywają podróż na jednej ze stacji postojowych, wydrukowanych na poszczególnych kuponach, lub też na stacjach końcowych kuponów.

(*Post. wyk.*). IV. Oczekiwanie na połączenie pociągowe, przewidziane rozkładem jazdy, nie uważa się za przerwę jazdy w podróży.

(*Post. wyk.*). V. Podróżni, którzy nabyli bilety na stacjach pogranicznych, z powodu zaś formalności celnych lub paszportowych nie mogli wyjechać, mają prawo do zwrotu ceny biletów przez te stacje pod warunkiem, że przyczyna niekorzystania z biletu będzie zaświadczona przez zawiadowcę stacji.

(*Post. wyk.*). VI. Jeżeli w razie nieszczęśliwego wypadku z pociągiem podróżny zgubi lub uszkodzi bilet, kasjer winien wydać poszkodowanemu bezpłatnie nowy bilet na pisemne żądanie podróżnego, skierowane do danego urzędu stacyjnego.

(*Post. wyk.*). VII. Przerwa podróży nie przedłuża terminu ważności biletu.

Art. 26. Spóźnienie się lub odwołanie pociągu.

1. Spóźnienie się, lub odwołanie pociągu, lub też wyłączenie z pociągu wagonu bezpośredniego nie daje podróżnym prawa do jakiegokolwiek odszkodowania od kolei.

2. Jeżeli skutkiem spóźnienia się pociągu podróżny traci bezpośrednio połączenie z innymi pociągami, lub który z tych pociągów będzie całkowicie odwołany, lub też wyłączony będzie z danego pociągu wagon bezpośredni, podróżny ma prawo do zwrotu różnicy między uiszczoną ceną przejazdu i przewozu bagażu, a należną za przestrzeń przebyta.

3. Powyższe żądanie podróżny powinien zgłosić zawiadowcy stacji bezzwłocznie po przybyciu pociągu na stację, na której przerywa podróż. Przy zgłoszeniu niezbędne jest dołączenie biletu i, w danym razie, kwitu bagażowego. Podróżnemu, zgłaszającemu takie żądanie, powinno być wydane odpowiednie poświadczenie.

4. Jeżeli w powyższych przypadkach podróżny chce dojechać do pierwotnego celu podróży, kolej powinna przewieźć go wraz z bagażem do stacji, oznaczonej na bilecie, pierwszym odpowiednim pociągiem bez pobierania jakichkolwiek opłat dodatkowych.

(*Post. wyk.*). I. W wypadku powyższym stacja, z której podróżny wybiera się w dalszą podróż, poświadcza na bilecie, o ile zajdzie tego potrzeba, opóźnienie lub odwołanie pociągu i uwidocznia na bilecie jego ważność do jazdy inną linją, pociągiem o taryfie wyższej lub w klasie wyższej.

Po dopędzeniu pociągu, z którym podróżny utracił połączenie, powinien on przesiąść się do tegoż.

(*Post. wyk.*). II. Bagaż przewozi się stosownie do życzenia podróżnego albo drogą przewidzianą pierwotnie, albo też linją okólną.

5. W razie przerw ruchu, wywołanych wypadkami żywiołowymi lub innymi okolicznościami nadzwyczajnymi, kolej powinna przedsięwziąć możliwe środki do przewiezienia podróżnych, zatrzymanych w drodze.

6. O spóźnieniu się pociągów ponad 15 minut oraz o przeszkodach w ruchu powinny być wywieszane ogłoszenia na stacjach.

Art. 27. Przewóz zwierząt w pociągach osobowych.

1. Zwierząt żywych zabierać do wagonów osobowych naogół nie wolno; wykryte usunąć należy z wagonu na stacji najbliższej.

2. Wyjątek stanowią: a) małe pieski, ptaki pokojowe i inne małe zwierzątka na ręku lub w klatkach, o ile współpodróżni nie sprzeciwiają się zabranii ich do przedziału; b) psy każdego rodzaju i każdej wielkości, jeżeli ich właściciele jadą z nimi w osobnym przedziale.

3. Poza przewóz psów, zabieranych w drogę przez podróżnych, może się odbywać na zasadach następujących:

- psy w klatkach lub koszach, dostatecznie zabezpieczonych, przewozi się w wagonach bagażowych lub towarowych;
- psy luzem można przewozić w osobnych pomieszczeniach wagonu bagażowego, o ile je on zawiera i w pomieszczeniu takim jest jeszcze miejsce;
- umieszczenie w wagonie, żywienie, przeładowanie na stacjach węzłowych i wyładowanie psów na stacjach przeznaczenia jest obowiązkiem nadawcy;
- kolej nie ma obowiązku przechowywać psów, których właściciel nie odebrał niezwłocznie po przybyciu na stację przeznaczenia;
- kolej nie przyjmuje ubezpieczenia terminowej dostawy lub wartości przewożonych psów.

(Post. wyk.) I. Psy, nie umieszczone w klatkach lub koszach, winny być zaopatrzone w kaganiec, psy zaś, przewożone w oddzielnych pomieszczeniach wagonu bagażowego, winny być prócz tego na smyczy.

Psy, jadące z właścicielem w wagonie osobowym, są wolne od przymusu kagańcowego, o ile w danym przedziale niema podróżnych obcych.

(Post. wyk.) II. Psy w wagonach osobowych, jak również i w bagażowych przewozi się za kwitami bagażowymi z napisem „pies” względnie za specjalnymi biletami w tym celu zaprowadzonymi.

(Post. wyk.) III. Jeżeli odbiór psów nie nastąpił w ciągu dwóch godzin po przybyciu ich na stację przeznaczenia, kolej może: albo psy przechować za opłatą, przewidzianą w części II taryfy niniejszej, albo też oddać je na przechowanie według swego uznania bez wszelkiej za to odpowiedzialności.

4. Taryfy określają, za jakie zwierzęta i w jakiej wysokości należy uiszczać opłaty przewozowe. Na pobrane opłaty powinno być wydane pokwitowanie.

(Post. wyk.) I. Opłata za przewóz psów, wziętych do wagonu osobowego lub też przewożonych w osobnych pomieszczeniach wagonu bagażowego, jest wskazana w części II-ej taryfy niniejszej.

(Post. wyk.) II. Za przewóz w wagonach osobowych innych małych zwierząt oraz ptaków pokojowych na ręku lub w klatkach nie pobiera się żadnej opłaty.

5. W razie ujawnienia w pociągu zwierząt, za które nie uiszczono należności przewozowej, właści-

ciela ich obowiązani są uiszczyć, oprócz niej, dodatkową opłatę taryfową.

(Post. wyk.) Do psów, wieszonych bez dowodu na pobranie opłaty, będą stosowane odpowiednio przepisy, przewidziane w art. 16, ust. 2 i 5.

Art. 28. Bagaż ręczny.

1. Podróżnym wolno zabierać ze sobą do przedziałów wagonów osobowych bagaż ręczny, o ile przez to nie ucierpią urządzenia wagonowe lub współpodróżni oraz o ile nie sprzeciwia się to przepisom celnym, podatkowym lub policyjnym.

2. W przedziałach wagonu dozwala się umieszczać bagaż ręczny wyłącznie w przeznaczonych na to pomieszczeniach, pod i nad miejscem, zajętem przez podróżnego. Na miejscach do siedzenia nie wolno umieszczać bagażu ręcznego.

3. Nadzór nad bagażem ręcznym i zwierzętami, które podróżny zabiera z sobą, należy do niego samego. Kolej żelazna odpowiada za bagaż ręczny tylko wówczas, gdy szkoda została spowodowana jej winą.

(Post. Wyk.) I. W razie ujawnienia bagażu w ilości, przewyższającej pojemność przeznaczonego dla niego miejsca, kolej ma prawo usunąć bagaż ten z wagonu i pobrać za przewóz jego opłatę bagażową od stacji wyjazdu.

(Post. Wyk.) II. Rowerów rozebranych lub nierozebranych nie wolno zabierać do wagonów osobowych.

(Post. Wyk.) III. Narty i saneczki wolno zabierać jako bagaż ręczny, jeśli to nie przeszkadza współpodróżnym i nie powoduje zanieczyszczenia wagonu.

(Post. Wyk.) IV. Za zezwoleniem kolei żelaznej wolno podróżnym zabierać do wagonów osobowych, oznaczonych w tym celu osobnym napisem, produkty spożywcze, jako bagaż ręczny, w rozmiarach większych, niż według p. 2 niniejszego artykułu, nie więcej jednak, niż 50 kg. na osobę.

(Post. Wyk.) V. Do przedziału kl. IV mogą podróżni zabierać bezpłatnie ciężkie przedmioty (narzędzia rzemieślnicze, plecaki, ciężary w koszach, workach i t. p.), które są w stanie sami unieść. Bagaż ręczny tego rodzaju może się składać z kilku sztuk o wadze łącznej, nie przewyższającej 50 kg. Przedmiotów, których z powodu objętości lub ilości podróżny nie jest w stanie sam unieść, nie wolno zabierać do przedziału kl. IV nawet za okazaniem kilku biletów jazdy.

Art. 29. Przedmioty niedopuszczone do przewozu w wagonach osobowych.

1. Zabrania się podróżnym przewozić w wagonach osobowych broń nabitą oraz materje wybuchowe, łatwo zapalne, żrące, cuchnące i t. p.

2. Podróżni, niestosujący się do tego przepisu, odpowiadają za każdą szkodę, wynikłą z tego powodu, nadto zaś podlegają karom policyjnym lub sądowym na zasadach ogólnych.

3. W razie uzasadnionego podejrzenia służba kolejowa ma prawo sprawdzać zawartość bagażu ręcznego.

4. Osoby, wykonywujące służbę publiczną, jako też straż i myśliwi, podróżujący z bronią, mają prawo przewozić ze sobą amunicję do broni ręcznej. Straży przy więźniach, tudzież osobom, dozorującym

urzędowo przewóz mienia skarbowego lub publicznego, dozwala się mieć przy sobie broń nabitą.

II. Przewóz bagażu.

Art. 30. Określenie.

1. Jako bagaż dopuszcza się do przewozu rzeczy podróźnych, potrzebne w podróży, zawarte w kufrach, koszach, walizkach, pudełkach, ręcznych łomokach i t. p.

2. Taryfy określają, czy i na jakich warunkach podróżni mogą przewozić jako bagaż takie przedmioty, które nie są niezbędne w podróży, jako to: małe zwierzęta, rowery, motocykle i t. p.

(*Post. Wyk.*) I. Następujące przedmioty mogą być przyjęte jako bagaż, o ile niewątpliwie służą do użytku nadawcy:

- a) krzesła, fotele przenośne dla chorych;
- b) wózki dziecięce dla dzieci, będących w drodze równocześnie z nadawcą;
- c) instrumenty muzyczne;
- d) instrumenty miernicze do 4 m. długości, oraz ręczne narzędzia rzemieślnicze, maszyny do szycia, ręczne lub nożne, oraz maszyny do ostrzenia noży, nie więcej, niż po jednej sztuce na każdy bilet;
- e) rowery nierozebране i niezapakowane, jednak tylko pod następującymi warunkami:
  - 1) podróżny winien przed nadaniem zdjąć z roweru latarnię oraz pakunki, przymocowane do roweru, z wyjątkiem torebki pod siedzeniem oraz torby bagażowej, umieszczonej w ramie roweru;
  - 2) za jednym biletem nie można nadać więcej, niż jednego roweru;
  - f) motocykle nierozebране i niezapakowane, o ile mogą być według uznania kolei łatwo załadowane, jednak tylko pod następującymi warunkami:
    - 1) zbiorniki na benzynę winny być przytwierdzone stale do motocykla i posiadać metalowe zamknięcia hermetyczne, a u samego dołu kurki spusowe; nadawca winien przed oddaniem na bagaż zupełnie opróżnić zbiorniki;
    - 2) zasobniki (akumulatory) nie mogą zawierać kwasów płynnych i powinny być umieszczone w zupełnie zamkniętych, trwałych skrzyniach, przytwierdzonych do motocykla; łączniki bezpieczeństwa i topliwe części bezpieczników topliwych (jak drut ołowiany, wstęga ołowiana, drut srebrny i inne) muszą być wyjęte;
    - 3) podróżny, nadając motocykl jako bagaż, bierze tem samem na siebie odpowiedzialność za spełnienie powyższych warunków, oraz za szkody, któreby z ich niespełnienia powstać miały dla motocykla nadanego, względnie dla przesyłek, razem z nim załadowanych, lub dla personelu kolejowego i kolejowych urządzeń przewozowych;
    - 4) nadawca motocykla jest obowiązany na żądanie kolei dopomagać w załadowaniu, przeładowaniu lub wyładowaniu tegoż;
      - g) narty;
      - h) saneczki na jedną lub dwie osoby;
      - i) próbki towarów, które podróżujący kupcy wiozą w celach zawodowych i które jako takie można poznać po opakowaniu.

(*Post. Wyk.*) II. Pozatem kolej może przyjmować jako bagaż następujące przedmioty:

- a) produkty spożywcze w ilości nie przewyższającej 50 kg. na bilet;
- b) małe zwierzęta i psy w klatkach, skrzyniach i t. p., o ile załadowanie tych zwierząt nie wywołałoby konieczności dezynfekcji wagonu;
- c) zwierzęta świeżo ubite i przez polujących wiezione ze sobą, o ile krwawiące części są tak zastłonięte, że inny bagaż nie może być przez nie zanieczyszczony.

(*Post. Wyk.*) III. Złoto i srebro w sztabach, platyna, pieniądze, monety i papiery wartościowe (z wyjątkiem znaczków pocztowych, arkuszy osteplowanych oraz znaczków stemplowych lub podobnych znaczków urzędowych) nie mogą być przyjęte na bagaż.

3. W razie wykrycia bagażu z przedmiotami, nie odpowiadającymi postanowieniom artykułu niniejszego, pobiera się dopłatę w wysokości podwójnej różnicy pomiędzy opłatą taryfową, przypadającą za przewóz danej przesyłki, jako nadzwyczajnej od stacji nadania do stacji przeznaczenia, a uiszczoną opłatą taryfową, nie mniej jednak, niż 0,80 zł.

Przedmiotów, wyszczególnionych w art. 29, ust. 1 taryfy niniejszej i art. 54, ust. 1 Przepisów przewozowych, zawartych w części I Taryfy ogólnej na przewóz towarów, zwłok i zwierząt, nie można przewozić jako bagaż pod odpowiedzialnością z art. 60 Przepisów przewozowych, zawartych w części I Taryfy ogólnej na przewóz towarów, zwłok i zwierząt.

4. Bagaż przewozi się w oddzielnych wagonach bagażowych w miarę możliwości tym samym pociągiem osobowym, co właściciela bagażu.

Art. 31. Opakowanie.

1. Opakowanie bagażu powinno być odpowiednie i trwałe, w przeciwnym razie kolej może odmówić przyjęcia go do przewozu. Jeżeli jednak kolej przyjmie taki bagaż, to ma prawo opisać to w kwicie bagażowym. Podróżny, przyjmując taki kwit, przyznaje opisaną niedostateczność opakowania.

2. Nalepki kolejowe, pocztowe i okrętowe z poprzednich podróży powinny być przed nadaniem usunięte ze sztuk bagażowych.

3. Kolej może żądać, aby na bagażu było umieszczone nazwisko i adres właściciela oraz nazwa stacji przeznaczenia.

Art. 32. Nadawanie.

1. Bagaż powinien być nadany w czasie, przewidzianym na sprzedaż biletów jazdy (art. 14). Jednakże kolej ma prawo nie przyjmując bagażu, dostarczonego później, niż na 15 minut przed czasem odejścia odnośnego pociągu.

2. Bagaż przyjmuje się do przewozu tylko po okazaniu biletów jazdy.

(*Post. wyk.*) I. Kolej może przyjąć bagaż także do stacji położonych po za stacją przeznaczenia, wymienioną w okazanym bilecie, jeżeli kasa osobowa, nie posiadając biletu bezpośredniego do właściwej stacji przeznaczenia, wydała bilet do najbliższej ze stacji, położonej w kierunku zamierzonej podróży.

(*Post. wyk.*) II. Stacje powinny udzielać wiadomości, czy do danej stacji można nadawać bagaż bezpośrednio.

3. Podróżny ma prawo ubezpieczyć terminowość dostawy nadawanego bagażu na pewną sumę. Suma ta nie może przekraczać kwoty odszkodowania, obliczonej według norm, przewidzianych w art. 36. Zgłoszenie ubezpieczenia dopuszczalne jest nie później, niż na pół godziny przed wyznaczonym w rozkładzie jazdy czasem odejścia pociągu. Za ubezpieczenie dostawy bagażu kolej pobiera opłatę, określoną w taryfie.

(Post. wyk.) Odnośne opłaty określa część II taryfy niniejszej.

4. Kolej może sprawdzać zawartość nadawanego bagażu, jeżeli ma uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że bagaż zawiera przedmioty, których przewóz jest wzbroniony (art. 30, ust. 3), lub że ubezpieczenie bagażu zostało zgłoszone w sumie przesadnej.

5. Opłaty za przewóz bagażu tudzież za ubezpieczenie jego dostawy powinny być uiszczone przy nadaniu.

(Post. wyk.) I. Bagaż kolej powinna zważyć, o ile co do pewnego jego rodzaju nie są ustanowione normy stałe.

(Post. wyk.) II. Przy wysyłce rowerów nieopakowanych, nart oraz saneczek, jako wagi ustalone do obliczenia należności za przewóz, należy stosować:

za rowery jednosiedzeniowe . . .	20 kg.
„ „ dwusiedzeniowe . . .	30 „
trycikle jednosiedzeniowe . . .	40 „
„ „ dwusiedzeniowe . . .	50 „
za jedną parę nart	5 „
„ saneczki na 1 lub 2 osoby . . .	10 „

Jeżeli wszakże nadawca zażąda zważenia wyszczególnionych wyżej przedmiotów, kolej zaś może je zważyć na wadze stacyjnej, to stwierdzoną w ten sposób wagę stosuje się do obliczenia opłaty za przewóz.

(Post. wyk.) III. Opłatę za przewóz bagażu ustala część II taryfy niniejszej.

(Post. wyk.) IV. W wypadkach wyjątkowych kolej może przyjąć bagaż z warunkiem, że ważenie tegoż i opłata za jego przewóz nastąpi dopiero na stacji przeznaczenia lub pośredniej.

6. Po przyjęciu bagażu do wysłania kolej wydaje podróżnemu kwit bagażowy. Kwit ten powinien zawierać: a) numer porządkowy, b) datę i numer pociągu, c) stację nadawczą i przeznaczenia, d) drogę przewozu, jeżeli do danej stacji prowadzi kilka dróg, e) ilość sztuk bagażu, f) wagę bagażu, g) sumę ubezpieczenia, jeżeli nadawca je zgłosi, h) pobraną opłatę za przewóz bagażu i, w odnośnych wypadkach, opłatę za ubezpieczenie jego dostawy.

Kolej może odprawiać bagaż również za innego rodzaju dokumentami, na przykład, za biletami bagażowymi.

Warunki tego przewozu powinna kolej podać do wiadomości publicznej przez wywieszenie ogłoszenia na stacjach.

Art. 33. Formalności celne, podatkowe i policyjne.

Podróżny jest obowiązany być obecnym przy załatwianiu formalności celnych, podatkowych i policyjnych, dotyczących jego bagażu.

W razie przekroczenia terminu dostawy, spowodowanego niezastosowaniem się do przepisu powyższego, właściciel bagażu traci prawo do odszkodowania za rzeczony przekroczenie.

Art. 34. Wydawanie.

1. Kolej wydaje bagaż za zwrotem kwitu bagażowego i nie ma obowiązku sprawdzać prawa okaziciela do odbioru.

(Post. wyk.) W wypadkach, przewidzianych w Postanowieniu wykonawczym IV do art. 32, odbiorca powinien przed wydaniem bagażu uiścić opłatę za jego przewóz.

2. Podróżny może żądać wydania bagażu na stacji przeznaczenia bezzwłocznie po przyjeździe pociągu, na który go nadał, z uwzględnieniem jednak czasu, niezbędnego do wykonania wszelkich czynności, związanych z wydaniem bagażu, tudzież, w danym razie, z załatwieniem formalności celnych, podatkowych lub policyjnych. Jeżeli po tym terminie bagaż nie będzie wydany, właściciel ma prawo żądać potwierdzenia na kwicie bagażowym daty i godziny zgłoszenia żądania.

(Post. wyk.) I. Jeżeli kolej przyjęła bagaż, przeznaczony do stacji, nie posiadającej ekspedycji bagażu, podróżny powinien odebrać bagaż bezpośrednio po przybyciu pociągu, w innym bowiem razie bagaż odejdzie tym samym pociągiem do najbliższej stacji następnej, posiadającej ekspedycję bagażu. Na stacji tej można odebrać bagaż na zasadach ogólnych, przyczem odbiorca winien uiścić dopłatę za przewóz od pierwotnej stacji przeznaczenia.

(Post. wyk.) II. O ile wydania bagażu nie zażądano w chwili, wspomnianej w ustępie 2 artykułu niniejszego, to zgłaszać się po bagaż można tylko w godzinach przez kolej oznaczonych i ogłoszonych.

(Post. wyk.) III. Podróżny może przy wydaniu bagażu zażądać sprawdzenia jego wagi w swej obecności.

Za dokonanie tej czynności kolej pobiera opłatę, przewidzianą w części II taryfy niniejszej.

Opłatę pobraną zwraca się podróżnemu, jeżeli stwierdzony będzie brak wagi, za który kolej odpowiada.

3. Jeżeli odbiór bagażu nie nastąpi w ciągu 24 godzin od chwili przybycia, kolej pobiera opłatę taryfową za przechowanie bagażu i stosuje do niego art. 81, ust. 4 Przepisów przewozowych, zawartych w części I Taryfy ogólnej na przewóz towarów, zwłok i zwierząt.

(Post. wyk.) Opłatę za przechowanie bagażu określa część II taryfy niniejszej.

4. Naogół bagaż powinien być wydany tylko na tej stacji, do której go nadano. Jednakże, na żądanie podróżnego, kolej może bagaż w całości lub częściowo zwrócić mu na stacji nadania lub wydać na stacji pośredniej, o ile zezwalają na to czas i okoliczności, oraz o ile nie stoją na przeszkodzie przepisy celne, podatkowe lub policyjne. Przy zwrocie lub wydaniu całego bagażu kolej odbiera od podróżnego kwit bagażowy, przy zwrocie zaś lub wydaniu tylko części bagażu kolej czyni na kwicie bagażowym odpowiednią uwagę i zwraca kwit podróżnemu.

(Post. wyk.) Przy całkowitem lub częściowym wycofaniu bagażu na stacji nadania, albo przy wy-

daniu go częściowem lub całkowitem na stacji pośredniej, odbiorca nie ma prawa do zwrotu odnośnej części uiszczonyj opłaty za przewóz.

5. Podróżny, żądający wydania bagażu i nie przedstawiający kwitu bagażowego, powinien udowodnić swe prawo do bagażu. Po takim udowodnieniu kolej wydaje mu bagaż za odpowiedniem pokwitowaniem, które powinno zawierać szczegółowe określenia bagażu oraz nazwisko i adres odbierającego. Nadto w wypadkach takiej kolej może wymagać odpowiedniego zabezpieczenia.

Art. 35. Zaginięcie bagażu.

1. Bagaż, niedostarczony na stację przeznaczenia w ciągu 3 dni od chwili przybycia pociągu, na który go nadano, uważa się za zaginiony i właściciel jego ma prawo żądać od kolei odpowiedniego odszkodowania (art. 36).

2. Kolej odpowiada za zaginięcie bagażu tylko pod warunkiem, że wydania bagażu żądano na stacji przeznaczenia w ciągu dni 14 od czasu przybycia pociągu, na który go nadano.

3. Jeżeli następnie zaginiony bagaż się znajduje, to kolej winna, o ile miejsce pobytu właściciela jest wiadome, zawiadomić go o tem; w ciągu 10 dni po otrzymaniu takiego zawiadomienia właściciel bagażu może żądać, za zwrotem pobranego odszkodowania, aby bagaż wydano mu na stacji, jaką wskaże, bez żadnych kosztów.

Art. 36. Odpowiedzialność kolei za zaginięcie, brak lub uszkodzenie bagażu.

1. Kolej odpowiada za przewożony bagaż według norm, jakie ustanawia Minister Kolei w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Przemysłu i Handlu.

(Post. Wyk.) I. Jako normę odszkodowania za zaginięcie lub brak bagażu ustala się 5 zł. za każdy kilogram wagi.

(Post. Wyk.) II. W razie uszkodzenia bagażu wypłaca się odszkodowanie za zmniejszenie jego wartości, nie więcej jednak, niż za bagaż zaginiony.

2. We wszystkich przypadkach, kiedy szkoda powstała wskutek udowodnionej zlej woli lub wyraźnego niedbalstwa pracowników kolei, odszkodowanie powinno być uiszczone w całej sumie poniesionych przez poszkodowanego strat.

3. O ile w dziale niniejszym (art. 30—39) nie ma odmiennych postanowień, mają zastosowanie postanowienia działu VI Przepisów przewozowych, zawartych w części I „Taryfy ogólnej na przewóz towarów, zwłok i zwierząt”.

Art. 37. Przekroczenie terminu dostawy.

1. Kolej ponosi odpowiedzialność za niedostarczenie bagażu na stację przeznaczenia w terminie, wskazanym w art. 34, ust. 2, o ile przekroczenie terminu dostawy nie nastąpiło z winy właściciela bagażu lub też z powodu okoliczności, niezależnych od kolei.

2. Jeżeli właściciel bagażu udowodni, że skutkiem opóźnionej dostawy poniósł rzeczywistą szkodę, kolej obowiązana jest wypłacić mu odszkodowanie, które nie może jednak przekraczać norm następujących:

- a) w razie nieubezpieczenia dostawy bagażu — 0,08 zł. za każdy kilogram bagażu i za każdy rozpoczęty dzień opóźnienia, najwyżej jednak za 3 dni;
  - b) w razie ubezpieczenia jego dostawy (art. 32, ust. 3)—sumy, wskazanej przy ubezpieczeniu.
3. Jeżeli właściciel bagażu nie udowodnił szkody, poniesionej skutkiem opóźnionego dostarczenia bagażu, kolej obowiązana jest wypłacić:
- a) w razie nieubezpieczenia dostawy — 0,04 zł. za każdy kilogram bagażu i za każdy rozpoczęty dzień opóźnienia, najwyżej jednak za 3 dni;
  - b) w razie ubezpieczenia dostawy — 0,05 zł. za każdy kilogram bagażu i za każdy rozpoczęty dzień opóźnienia, najwyżej jednak za 3 dni i nie więcej niż sumę, wskazaną przy ubezpieczeniu.

Art. 38. Posługacze bagażowi.

1. Kolej powinna utrzymywać na większych stacjach posługaczy bagażowych w liczbie dostatecznej. Obowiązkiem ich jest na żądanie podróżnych przenosić bagaż w obrębie dworca kolejowego.

2. Posługacz bagażowy powinien mieć widoczne oznaki służbowe i posiadać przy sobie instrukcję służbową oraz taryfę opłat za swe usługi, którą na żądanie powinien okazywać podróżnym.

3. Za przedmioty, oddane posługaczowi bagażowemu do przeniesienia w obrębie dworca kolejowego, kolej odpowiada jak za bagaż, przyjęty do przewozu (art. 36).

Art. 39. Przechowywanie bagażu.

Kolej powinna na stacjach, które przyjmują bagaż do przewozu, w miarę możliwości urządzać pomieszczenia, w których podróżni mogliby czasowo przechowywać swój bagaż za opłatą, podaną do publicznej wiadomości przez wywieszenie ogłoszenia na stacji. Kolej odpowiada w tym wypadku jako przechowawca.

(Post. Wyk.) I. Na stacjach, na których bagaż przyjmuje się do czasowego przechowania pod odpowiedzialnością kolei, powinno być to podane do publicznej wiadomości przez wywieszenie ogłoszenia.

(Post. Wyk.) II. Kolej bierze bagaż na przechowanie najdłużej na przeciąg 4-ch tygodni, na czas zaś dłuższy ponad to tylko na wyraźne życzenie podróżnego.

(Post. Wyk.) III. Na bagaż, złożony do przechowania, kolej wydaje kwit.

(Post. Wyk.) IV. Pieniądzy, papierów wartościowych, kosztowności, przedmiotów, podlegających łatwo zepsuciu oraz przedmiotów niebezpiecznych, zwłaszcza nabitej broni palnej, materiałów żrących i cuchnących jako też materiałów łatwo zapalnych lub łatwo wybuchających nie wolno oddawać na przechowanie.

Przedmioty o dużej pojemności kolej przyjmuje do przechowania, o ile warunki miejscowe na pomieszczenie ich pozwalają.

(Post. Wyk.) V. Kolej może odmówić przyjęcia na przechowanie bagażu uszkodzonego, albo wadliwie lub wcale nieopakowanego. Jeżeli jednak kolej przyjmie taki bagaż, ma prawo zaznaczyć to pisemnie w kwicie.

Nadawca, przyjmując taki kwit, uznaje opisaną niedostateczność opakowania.

Za rzeczy, znajdujące się w przedmiotach niezamkniętych, zwłaszcza w ubraniach, płaszczach, pledach i t. p. kolej nie odpowiada.

(*Post. Wyk.*) VI. Okaziciel kwitu może w godzinach przyjmowania i wydawania bagaży żądać wydania przedmiotów do przechowania oddanych. Wydawanie następuje za zwrotem kwitu i uiszczeniem opłaty za przechowanie. Jeżeli podróżny nie może okazać kwitu, stosuje się postanowienia art. 34 ust. 5.

(*Post. Wyk.*) VII. Bagaż, nieodebrany po upływie czasu, oznaczonego post. wyk. 2, uważa się jako przedmiot znaleziony i postępuje się z nim według odnosnych przepisów.

(*Post. Wyk.*) VIII. Za zagubienie lub uszkodzenie bagażu oddanego do przechowania, kolej odpowiada do wysokości udowodnionej szkody nie wyżej, jak do kwoty 100 złotych za sztukę. Kwotę tę może kolej podwyższyć i żądać za to specjalnej opłaty. Wysokość podwyższonej w ten sposób kwoty jak również wysokość specjalnej opłaty musi być podana do publicznej wiadomości przez wywieszenie ogłoszenia na stacji.

(*Post. Wyk.*) IX. Jeżeli podróżny na stacji, na której niema urządzonych kolejowych przechowalni, oddaje bagaż na czasowe przechowanie osobom do tego przez wywieszenie ogłoszenia uprawnionym, to czyni on to na odpowiedzialność tych osób, przy czym jednak mają analogiczne zastosowanie powyższe postanowienia.

III. Przewóz przesyłek nadzwyczajnych.

Art. 40. Nadawanie.

1. Przedmioty, nadające się do przewozu w wagonach bagażowych, mogą być przyjmowane jako przesyłki nadzwyczajne, stosownie do przepisów, podanych w taryfie.

(*Post. Wyk.*) I. Jako przesyłki nadzwyczajne przyjmowane być mogą między innymi: przedmioty codziennego lub chwilowego użytku, artykuły spożywcze, w szczególności ulegające szybkiemu zepsuciu, jak mleko, drożdże i t. p., książki, dzienniki w paczkach i t. p., z wyjątkiem jednak przedmiotów, wymienionych w Post. Wyk. II do ustępu 1 artykułu niniejszego.

Uwaga: Szczegółowe przepisy o przewozie czasopism, książek i t. p., zawarte są w części II-ej taryfy niniejszej.

(*Post. Wyk.*) II. Następujące przedmioty nie będą przyjmowane jako przesyłki nadzwyczajne:

- a) przedmioty, ważące więcej niż 100 kg. w jednej sztuce lub objętości ponad 1 m³,
- b) przedmioty, wyszczególnione w art. 29 ust. 1 i art. 54, ust. 1 i 2, A i B Przepisów przewozowych, i to pod odpowiedzialnością, wskazaną w art. 60 tychże Przepisów przewozowych, zawartych w części I Taryfy ogólnej na przewóz towarów, zwłok i zwierząt,
- c) przedmioty, mogące spowodować zanieczyszczenie wagonu bagażowego,
- d) przedmioty, których przewóz może spowodować konieczność odkażania wagonu bagażowego,

e) przesyłki do stacyj i ze stacyj nie otwartych do przewozu bagaży.

(*Post. Wyk.*) III. Kolej może odmówić przewozu przedmiotów, które z powodu swej właściwości wymagają szczególnego opakowania w celu zabezpieczenia ich całości, są jednak niedostatecznie lub wcale nieopakowane, jako też przedmiotów uszkodzonych. Jeżeli jednak kolej przyjmie takie przedmioty, ma prawo zaznaczyć to pisemnie w kwicie bagażowym (względnie innym dokumencie przewozowym). Nadawca, przyjmując taki kwit, uznaje opisaną niedostateczność opakowania.

2. Każda przesyłka powinna być zaopatrzona w dokładny adres odbiorcy, trwale umocowany, ze wskazaniem stacji przeznaczenia.

(*Post. Wyk.*) Jeżeli nadawca nie umieści na przesyłce adresu odbiorcy ze wskazaniem stacji przeznaczenia lub zaopatrzy przesyłkę w adres niedostateczny lub umocuje go nietrwale lub nie usunie poprzednich nalepek, to kolej ma prawo zaopatrzyć przesyłkę w wspomniany adres własnymi środkami za opłatą, przewidzianą w części II taryfy niniejszej.

3. Przesyłki należy nadawać w kasach bagażowych w czasie, przewidzianym na nadawanie bagaży i wskazanym w ogłoszeniach wywieszonych na stacjach.

4. Przyjmując przesyłkę, kolej jest obowiązana ustalić bezpłatnie jej wagę. Nadawcy lub jego zastępcy dozwala się być obecnym przy ustaleniu wagi.

5. Na przesyłki nadzwyczajne, przyjęte do przewozu, kolej wystawia kwit bagażowy, względnie innego rodzaju dokument, używany do odprawy bagaży, zawierający nazwisko i dokładny adres odbiorcy oraz nazwę towaru.

(*Post. Wyk.*) I. Na przesyłki nadzwyczajne, przyjęte do przewozu, kolej wydaje nadawcy kwit bagażowy, względnie innego rodzaju dokument, używany do odprawy bagaży (art. 32, ust. 6). Na żądanie nadawcy kwit bagażowy może być załączony do przesyłki; w tym wypadku nadawca winien uiścić opłatę pocztową w wysokości, jak za list polecony, stacja zaś nadawcza powinna nalepić na kwicie odpowiedni znaczek pocztowy i ten ostatni przestemplować datownikiem oraz wydać nadawcy odpowiednie pokwitowanie.

Uwaga: Przewóz mleka może się odbywać również za osobnymi biletami.

(*Post. Wyk.*) II. Opłatę za przewóz przesyłek nadzwyczajnych określa część II-ga taryfy niniejszej.

6. Przesyłki nadzwyczajne mogą być przyjmowane tylko do stacyj, otwartych do ruchu bagażowego.

7. Opłata za przewóz musi być uiszczona przy nadaniu. Zaliczeń nie przyjmuje się.

Art. 41. Przewóz.

1. Przesyłki nadzwyczajne przewozi się w sposób, ustalony dla bagaży. Jeżeli w niektórych pociągach przewóz przesyłek będzie ograniczony lub zupełnie wyłączony, należy to podać do wiadomości ogólnej.

2. Jeżeli nadawca przy nadawaniu nie oznaczy pociągu, którym przesyłka powinna być wysłana, należy ją wysłać najbliższym pociągiem odpowiednim.

3. Żądanie wysłania przesyłki pociągiem oznaczonym musi być zgłoszone i przesyłka taka powinna być dostarczona przynajmniej na pół godziny przed odejściem danego pociągu.

Art. 42. Wydawanie.

1. Odbiorca ma prawo żądać na stacji przeznaczenia wydania mu przesyłki zaraz po przyjeździe pociągu, na który ją nadano, z uwzględnieniem jednak czasu, potrzebnego na załatwienie czynności przygotowawczych do odbioru.

(*Post. Wyk.*) I. Przesyłki nadzwyczajne wydaje się adresatom za zwrotem kwitu bagażowego, względnie odnośnego dokumentu przewozowego; jeżeli zaś kwit bagażowy dołączono do przesyłki (art. 40, ust. 5. *Post. Wyk. I*) — za potwierdzeniem na cedule bagażowej po udowodnieniu tożsamości osoby.

(*Post. Wyk.*) II. Odbiorca może przy wydaniu przesyłki zażądać sprawdzenia jej wagi w swej obecności.

Za dokonanie tej czynności kolej pobiera opłatę, przewidzianą w części II taryfy niniejszej.

Opłatę pobraną zwraca się odbiorcy, jeżeli stwierdzony będzie brak wagi, za który kolej odpowiada.

2. Jeżeli po przybyciu pociągu nikt się po przesyłkę nie zgłosi, kolej zawiadamia odbiorcę o przybyciu przesyłki. Zawiadomienie powinno nastąpić w terminach, przewidzianych dla przesyłek pośpiesznych w art. 78 i 79 Przepisów przewozowych, zawartych w części I Taryfy ogólnej na przewóz towarów, zwłok i zwierząt.

(*Post. Wyk.*) Jeżeli przesyłka nadzwyczajna nie została odebrana przed upływem 24 godzin po wysłaniu zawiadomienia, kolej pobiera za dalszy przeciąg czasu składowe, przewidziane w części II-iej taryfy niniejszej, i to oddzielnie od każdej sztuki.

Art. 43. Odpowiedzialność kolei za zaginięcie, brak lub uszkodzenie przesyłek nadzwyczajnych.

1. Kolej odpowiada za przesyłki nadzwyczajne na zasadzie przepisów, określających odpowiedzialność jej za towary według postanowień, zawartych w części I Taryfy ogólnej na przewóz towarów, zwłok i zwierząt.

2. Za opóźnienie w dostawie przesyłek nadzwyczajnych kolej odpowiada podług tych samych norm, co i przy opóźnieniu dostawy bagażu (art. 37).

CZĘŚĆ II.

Przepisy taryfowe.

ROZDZIAŁ I.

Przewóz osób.

A. Zasady obliczania.

1. Opłaty za przejazd pociągami osobowymi lub mieszanymi oblicza się: na odległość do 50 kilometrów — kilometrycznie, od 51 do 100 kilometrów — strefami po 5 km., a ponad 100 kilometrów — strefami po 10 km., przy czym każda zaczęta strefa liczy się za pełną strefę.

2. Najniższa cena biletu wynosi opłatę, przypadającą za 5 km.

3. Ceny biletów klasy IV zaokrągla się do najbliższych pełnych parzystych groszy wzwyż, a ceny biletów kl. III na pociągi osobowe i mieszane do najbliższej liczby wzwyż, podzielonej przez 4.

4. Ceny biletów na pociągi osobowe i mieszane oblicza się według następujących opłat jednostkowych za kilometr:

a) w kl. IV za kilometry od 1 do 200 po 3,33 gr.; za kilometry od 201 do 400 po 2,66 gr., doliczane do ceny biletu 6,66 zł., przypadającej za pierwsze 200 klm.; za kilometry od 401 do 600 po 2 gr., doliczane do ceny biletu 11,98 zł., przypadającej za pierwsze 400 km.; za każdy dalszy kilometr po 1,33 gr., doliczane do ceny biletu 15,98 zł., przypadającej za pierwsze 600 km.;

b) w klasie III za kilometry od 1 do 200 po 5 gr.; za kilometry od 201 do 400 po 4 gr., doliczane do ceny biletu 10 zł., przypadającej za pierwsze 200 km.; za kilometry od 401 do 600 po 3 gr., doliczane do ceny biletu 18 zł., przypadającej za pierwsze 400 km.; za każdy dalszy kilometr po 2 gr., doliczane do ceny biletu 24 zł., przypadającej za pierwsze 600 km.;

c) w klasie II ceny biletów są $1\frac{1}{2}$ raza, a w klasie I — $2\frac{1}{2}$ raza wyższe, niż w klasie III.

5. Ceny biletów dodatkowych kl. III na pociągi pośpieszne wynoszą czwartą część odnośnych cen biletów na pociągi osobowe i mieszane za pełne strefy po 100 km., przy czym, o ile cena biletu dodatkowego klasy III wynosi liczbę niepodzielną przez 20, to zaokrągla się ją wzwyż do liczby, podzielonej przez 20.

Ceny biletów dodatkowych na pociągi pośpieszne kl. II są 1 i $\frac{1}{2}$ raza, a klasy I — 2 i $\frac{1}{2}$ raza wyższe, niż kl. III.

6. Ceny biletów na pociągi pośpieszne otrzymuje się przez dodanie do cen biletów na pociągi osobowe i mieszane cen biletów dodatkowych na pociągi pośpieszne, przypadających za daną strefę i klasę.

7. Ceny biletów na pociągi luksusowe (ekspresowe) otrzymuje się przez dodanie do cen biletów na pociągi pośpieszne połowy cen tychże biletów.

8. Ceny biletów dodatkowych na miejsca numerowane do siedzenia w wagonach osobowych (miejscówki), bez względu na rodzaj pociągu i odległość przejazdu, wynoszą w kl. III — 1,00 zł., w kl. II — 1,50 zł. i w kl. I — 2,50 zł.

B. Dopłaty za przejście do klasy wyższej lub do pociągu droższego.

Do art. 16 Przepisów przewozowych wraz z Postanowieniami wykonawczymi.

1. Jeżeli podróżny zgłosi uprzednio zamiar przejścia do pociągu kategorii wyższej lub klasy wyższej niż ta, do której uprawnia go bilet, to wniknięcie następującą opłatę dodatkową:

Z biletem	P R Z Y P R Z E J Ś C I U				
	do pociągu pośpiesznego			do pociągu osobowego	
	K L A S Y				
	I.	II.	III.	I.	II.
	c e n a b i l e t u w z g l ę d n i e r ó ż n i c a				
Kl. II na pociąg pośpieszny	1 biletu kl. III na pociąg pośpieszny			a) do 37 km. bez dopłaty; b) ponad 37 km. różnicę między ce- ną biletu kl. I na pociąg osobowy, a ceną biletu kl. II na pociąg pośpie- szny.	
Kl. III na pociąg pośpieszny	1 biletu kl. II na pociąg pośpieszny	1/2 biletu kl. III na pociąg pośpieszny		a) do 16 km. bez dopłaty; b) ponad 16 km. różnicę między ce- ną biletu kl. I na pociąg osobowy, a ceną biletu kl. III na pociąg pośpie- szny.	a) do 50 km. bez dopłaty; b) ponad 50 km. różnicę między ce- ną biletu kl. II na pociąg osobowy, a ceną biletu kl. III na pociąg pośpie- szny.
Kl. I na pociąg osobowy	1 biletu dodatkowego kl. I na pociąg pośpieszny	a) do 37 km. różnicę między ceną biletu kl. II na pociąg pośpieszny, a ceną biletu kl. I na pociąg osobowy; b) ponad 37 km. bez dopłaty.	a) do 16 km. róż- nicę między ceną biletu kl. III na po- ciąg pośpieszny, a ceną biletu kl. I na pociąg osobo- wy; b) ponad 16 km. bez dopłaty.		
Kl. II na pociąg osobowy	1 biletu kl. III na pociąg osobowy + 1 biletu do- datkowego kl. I na pociąg pośpieszny	1 biletu dodatkowego kl. II na pociąg pośpieszny	a) do 49 km. róż- nicę między ceną biletu kl. III na po- ciąg pośpieszny, a ceną biletu kl. II na pociąg osobo- wy; b) ponad 49 km. bez dopłaty.	1 biletu kl. III na pociąg osobowy.	
Kl. III na pociąg osobowy	1 biletu kl. II na pociąg osobowy + 1 biletu do- datkowego kl. I na pociąg pośpieszny	1/2 biletu kl. III na pociąg osobowy + 1 biletu do- datkowego kl. II na po- ciąg pośpieszny	1 biletu dodatko- wego kl. III na po- ciąg pośpieszny.	1 biletu kl. II na pociąg osobowy.	1/2 biletu kl. III na pociąg osobowy.

Przy przejściu z biletem kl. IV do wagonu klasy wyższej lub do pociągu pośpiesznego pobiera się różnicę ceny biletów odnośnych klas, względnie pociągów.

2. W razie częściowego użycia pociągu pośpiesznego pobiera się dopłatę w wysokości ceny biletu dodatkowego odnośnej klasy na pociąg pośpieszny za odległość przejazdu tym pociągiem.

3. Bilety dodatkowe ważne są tylko łącznie z biletem zasadniczym, a zatem nie dalej, niż do stacji przeznaczenia, wymienionej na nim.

4. Dopłaty, przewidzianej w p. 1, nie pobiera się, jeżeli nie zachodzi różnica w opłatach za przejazd.

5. Dzieci, przewożone za pół ceny, jeżeli korzystają z klasy wyższej lub z pociągu droższego, płacą połowę dopłaty.

6. Bilety okresowe, przy korzystaniu z klasy wyższej lub z pociągu droższego, bierze się w rachubę odpowiednio do klasy i rodzaju pociągu, na jaki są wystawione.

7. Jeżeli podróżny korzysta z ulgi taryfowej, przewidzianej w rozdziale I. D, to może przejść do klasy wyższej lub do pociągu kategorii wyższej za dopłatą różnicy między odnośną opłatą wyższą, a rzeczywiście uiszczoną kwotą, z wyjątkiem przejazdu ulgowego inwalidów wojennych pociągami pośpieszonymi (patrz dział D-VII, p. 1).

C (1) Bilety okresowe.

1. Bilety okresowe: roczne, sezonowe i miesięczne, a na kolejach górnośląskich Dyrekcji katowickiej również tygodniowe kl. IV są imienne, nie mogą być odstępowane i uprawniają do nieograniczonej ilości przejazdów między dwiema wymienionymi w bilecie, nie dalej, niż 100 km. od siebie odległymi stacjami, drogą najkrótszą.

2. Jeżeli bilet okresowy ma służyć do przejazdów między takimi stacjami także innymi drogami, należy tego wyraźnie żądać i uiszczyć opłatę za drogę najdłuższą; na bilecie zamieszcza się odpowiednią wzmiankę.

3. Bilety okresowe uprawniają do przejazdu we wszelkich pociągach osobowych i mieszanych, objętych rozkładem jazdy, a w pociągach pośpiesznych za każdorazową odnośną dopłatą taryfową, jako to: za szybkość, miejsce numerowane, miejsce sypialne i t. p., o ile ze względów na ruch nie będą zaprowadzone pewne ograniczenia co do niektórych pociągów.

Przejazd pociągami pośpieszonymi za biletami tygodniowymi kl. IV nie jest dozwolony nawet za dopłatą.

4. Przejazd za biletami okresowymi w wagonie klasy wyższej, niż wskazana na bilecie, jest dozwolony za dopłatą każdorazowo odpowiedniej różnicy cen biletów według taryfy dla przejazdów jednorazowych.

Przejazd za biletami tygodniowymi kl. IV w wagonie klasy wyższej nie jest dozwolony nawet za dopłatą.

5. Właściciel biletu okresowego winien jest stosować się do wszystkich zarządzeń kontrolnych, jakie kolej uzna za niezbędne. W celu stwierdzenia tożsamości osoby kolej może od okaziciela biletu zażądać powtórzenia podpisu.

6. Jeśli z biletu okresowego korzystać będzie inna, nie wymieniona na nim osoba, bilet ten kolej odbiera, nie zwracając wpłaconej zań należności.

Nieprawego posiadacza uważa się za podróżnego, jadącego bez biletu; płaci on wszelkie, przewidziane w takich wypadkach należności, i ponosi wszystkie, wypływające z tego powodu, skutki.

7. Bilety okresowe wydaje się: roczne z ważnością na rok od 1 stycznia, 1 kwietnia, 1 lipca i 1 października; sezonowe z ważnością na cztery miesiące od 1 maja do 31 sierpnia włącznie, miesięczne z ważnością na dany miesiąc kalendarzowy i tygodniowe kl. IV z ważnością na jeden tydzień od niedzieli do soboty włącznie.

8. Bilet okresowy zamawia się na formularzu w urzędzie kolejowym, wyznaczonym do przyjmowania takich zgłoszeń, z dołączeniem należności za bilet i wyraźnej, odbitej na papierze, zdatnym do naklejania, fotografii osoby, na którą bilet ma opiewać. Osoba ta obowiązana jest przed użyciem biletu podpisać go w odpowiednim miejscu.

Kolej może wymagać, aby bilet okresowy był umieszczony w ramce przez kolej dostarczonej.

Cenę formularza oraz ramki kolej podaje do wiadomości publicznej przez wywieszenie ogłoszenia na stacjach.

Na kolejach górnośląskich Dyrekcji katowickiej warunki zamawiania biletów okresowych mogą być odmienne; powinny być one podane do wiadomości publicznej przez wywieszenie ogłoszenia na stacjach.

9. Biletów okresowych nie wymienia się na takich biletach klasy wyższej za dopłatą. W drodze zwrotu jednak części należności za czas niewykorzystany można wymienić bilet roczny.

Bilet nowy klasy wyższej wydaje się wówczas na zasadach ogólnych, według przepisów niniejszych.

10. Za bilet tygodniowy, miesięczny lub sezonowy, nie zwraca się należności pod żadnym warunkiem.

W wypadkach wyjątkowych, zasługujących na uwzględnienie, Dyrekcja kolejowa, do której należy stacja kupna biletu, może zwrócić część wpłaconej należności za bilet roczny, jeżeli właściciel udowodni niemożność wykorzystania go do końca ważności. Z pobranej opłaty potrąca się wówczas cenę biletu miesięcznego odnośnej odległości, pomnożoną przez ilość miesięcy, podczas których bilet był używany. Miesiąc, w którym przestano korzystać z biletu, liczy się za całkowity.

11. Właściciel biletu okresowego nie może żądać od kolei odszkodowania, albo zwrotu opłaty w razie braku lub zniesienia pewnej klasy wagonów, zawieszenia niektórych pociągów, przewidzianych rozkładem jazdy, częściowego ograniczenia ruchu osobowego i t. p.

12. Wtórników biletów nie wydaje się. W razie zagubienia lub skradzenia biletu rocznego, przysługuje odnośnej Dyrekcji kolejowej prawo, po należytem sprawdzeniu okoliczności, zwrócić poszkodowanemu pewną część wpłaconej kwoty w myśl p. 10-go przepisów niniejszych.

13. Podwyżka taryfy nie dotyczy wydanych już na podstawie poprzedniej taryfy biletów okresowych; w razie obniżki taryfy właściciel biletu okresowego nie ma prawa do zwrotu różnicy cen.

14. Cena biletu tygodniowego kl. IV wynosi 5-krotną, a biletu miesięcznego 20-krotną cenę odnośnego biletu pełnego na przejazd jednorazowy pociągiem osobowym, sezonowego — 3-krotną, a rocznego — 9-krotną cenę biletu miesięcznego odnośnej relacji.

C (2) Bilety na przejazd jednorazowy lub na przejazdy powrotne w komunikacjach podmiejskich.

1. W osobowym ruchu podmiejskim kolej może zaprowadzić umyślne bilety podmiejskie klasy II i III na przejazdy tam i z powrotem.

2. Stacje, pomiędzy którymi odbywa się ruch podmiejski, oraz pociągi, wyznaczone do przewozu osób w komunikacji podmiejskiej, ustala kolej i uwidocznia to w urzędowych rozkładach jazdy, względnie podaje do wiadomości publicznej przez wywieszanie ogłoszeń na stacjach.

3. Przejazd za biletami podmiejskimi może się odbywać tylko w dniu datowania biletu i wyłącznie pociągami podmiejskimi (p. 2).

Przejście do pociągu droższego z biletami podmiejskimi nie dozwolone.

4. Kolej ma prawo według swego uznania w każdej chwili zawiesić czasowo lub znieść zupełnie wydawanie biletów podmiejskich w danej komunikacji.

5. Ceny biletów podmiejskich oblicza się: w klasie III po 4 grosze, w klasie II po 6 groszy za każdy kilometr, najmniej za 5 kilometrów.

Za przewóz dzieci (ustęp. 2 art. 12 Przepisów przewozowych) pobiera się połowę cen powyższych.

D. Ulgi taryfowe ze względów społecznych i humanitarnych.

I. Przejazdy do szkół.

1. Wychowawcy — bez różnicy płci i wieku — wszelkich zakładów naukowych państwowych oraz tych tylko prywatnych, którym przyznane są prawa zakładów naukowych państwowych, korzystają w wagonach klasy III pociągów osobowych i mieszanych z ulg następujących:

- a) przy przejazdach tam i z powrotem: 1) na wakacje świąteczne, wyszczególnione w punkcie 2, 2) na wakacje letnie, 3) do zakładów leczniczych, sanatorjów, stacyj klimatycznych bez względu na porę roku — na leczenie dłuższe w myśl polecenia lekarza szkolnego — płacą połowę ceny normalnej;
- b) przy przejazdach na odległość nie dalszą, niż 100 km. między stacją, w pobliżu której znajduje się dany zakład naukowy, a tą, w pobliżu której uczeń zamieszkuje, płacą za miesięczne bilety uczniowskie $\frac{1}{4}$ ceny normalnych biletów miesięcznych.

W razie przejazdu ulgowego wychowawców zakładów naukowych dla ociemniałych i głuchoniemych z ulgi pod literą a) korzystać może również osoba ich dozorująca, wymieniona w zaświadczeniu szkolnym (punkt 11).

2. Do wakacyj świątecznych zalicza się okresy następujących świąt wyznań chrześcijańskich według nowego względnie starego stylu: Bożego Narodzenia, Wielkiejnocy i Zielonych Świątek.

Okresy świąt wyznania mojżeszowego, w których uczniowie tego wyznania mogą korzystać z przejazdów ulgowych, ustala właściwa władza szkolna.

Ogółem młodzież szkolna wszelkich wyznań z powodu wakacyj świątecznych ma prawo do przejazdów ulgowych nie więcej, niż trzykrotnie w ciągu roku kalendarzowego.

3. Ulga pod literą a-1 i a-2 przysługuje nie tylko bezpośrednio po rozpoczęciu się, względnie zakończeniu wakacyj letnich lub świątecznych, lecz także w ciągu tych wakacyj, jednak tylko na przejazd jednorazowy z miejsca, w którym znajduje się dany zakład naukowy, i z powrotem.

4. Do uzyskania ulgi pod literą a-1, a-2 i a-3 wymagane jest na przejazd, tam i z powrotem, zaświadczenie według wzoru ustalonego (punkt 11) bezpośredniej władzy szkolnej, uwidoczniające przede wszystkim, że dany zakład naukowy jest państwowy albo prywatny, lecz z prawami zakładów naukowych państwowych, przyczem w razie korzystania z ulgi pod lit. a-3 zaświadczenie rzoneczone winno zawierać na stronie odwrotnej poświadczenie lekarza szkolnego o konieczności wyjazdu ucznia na leczenie dłuższe z wymienieniem zakładu leczniczego lub miejscowości klimatycznej, do których uczeń się udaje, stwierdzone podpisem lekarza i pieczęcią zakładu naukowego.

Do uzyskania ulgi pod lit. b) wymagane jest zaświadczenie szkolne na formularzu urzędu kolejowego, który przyjmuje zgłoszenia na bilety okresowe. Do zaświadczenia takiego winna być dołączona odbita na papierze zdatnym do naklejenia fotografia, zaopatrzona w pieczęć szkoły i podpisana przez osobę, na którą bilet ma opiewać. Zaświadczenie to może być wystawione na półrocze szkolne i przedłużane na dalsze półrocze tegoż a nawet następnego roku szkolnego. Cenę formularza ustanawia kolej.

5. Zaświadczenie szkolne winno się okazywać przy kontroli biletu równocześnie z biletami.

6. Zaświadczenia, wypełnione nienależycie, z przekreśleniami, poprawkami, dopiskami i t. p. będą uznane za nieważne i odbierane właścicielowi.

7. Wszelkie nadużycia z zaświadczeniami pociągają będą za sobą utratę ulgi na dany przejazd lub miesiąc. Prócz tego władze kolejowe mają prawo do dalszych kroków, w myśl ogólnych Przepisów przewozowych.

8. Pozatem stosuje się przepisy ogólne o przewozach osób i szczegółowe o biletach okresowych dla zwykłych podróży.

9. Przytoczone powyżej ulgi mogą być również przyznane na podstawie zaświadczeń przełożonych władz szkolnych nauczycielom i nauczycielkom szkół powszechnych przy przejazdach w celu uczszczenia na wakacyjne kursy uzupełniające.

10. Ceny uczniowskich biletów miesięcznych klasy III wynoszą $\frac{1}{4}$ ceny jednoosobnych biletów miesięcznych dla zwykłych podróży.

11. Wzór zaświadczenia (p. 4).

dzień wyjazdu, stację przeznaczenia, ilość uczestników wycieczki i pociąg, z którego mają zamiar korzystać.

Zawiadomienie takie może być uwzględnione nawet na godzinę przed odejściem wyznaczonego do wyjazdu pociągu, o ile przytem nie zajdzie potrzeba dostawienia oddzielnych wagonów, lub zwiększenia siły pociągowej.

6. Zawiadomienie, o którym mowa, stempluje kasa biletowa i zwraca przewodnikowi wycieczki, który okazywać je powinien przy kontroli biletów, po ukończeniu zaś podróży oddać łącznie z biletami.

7. Ulga powyższa może być również przyznana:

- a) nauczycielom i nauczycielkom szkół powszechnych na podstawie zaświadczeń złożonych władz szkolnych przy zbiorowych wycieczkach wakacyjnych;
- b) wychowawcom ochronek, burs i t. p. instytucji o charakterze zakładów wychowawczych wraz z personelem nadzorczym przy wycieczkach zbiorowych;
- c) związkom harcerskim przy zbiorowych wycieczkach wychowawczych lub w celach sportowych;
- d) dzieciom, wysyłanym na kolonie letnie, wraz z personelem nadzorczym oraz bagażem (art. 30 Przepisów przewozowych) w ilości, nie przewyższającej 10 kg. na osobę; ponadto odnośna Dyrekcja kolejowa może zezwolić na przewóz, jako bagażu, reszty rzeczy, przedmiotów i artykułów spożywczych, niezbędnych dla kolonji w ilości, jaką każdorazowo ustali na podstawie złożonego jej podania.

W przytoczonych wyżej wypadkach musi być uprzednio wyjednanie od Dyrekcji kolejowej, w obrębie której leży stacja wyjazdu, zezwolenie na zastosowanie ulgi na podstawie podania z dołączeniem ustawy związku, stowarzyszenia, instytucji i t. p., urządzających wycieczkę. Po uzyskaniu zezwolenia winno nastąpić co do danej wycieczki zawiadomienie według punktu 5.

8. Dyrekcjom kolejowym przysługuje prawo dozwolić na przejazd ulgowy w klasie II-ej.

Ze względu na warunki ruchu może jednak Dyrekcja wogóle odmówić ulgi dla podobnych wycieczek zbiorowych.

III. Dla robotników.

U w a g a w s t ę p n a.

1. Przez „robotnik” rozumie się w taryfie niniejszej wszelki pracownik bez względu na wiek i płeć, nie otrzymujący za swą pracę płacy miesięcznej, lub rocznej, a mianowicie:

- a) robotnicy fabryczni,
- b) czeladnicy i terminatorzy,
- c) robotnicy rolni i leśni,
- d) górnicy,
- e) wyrobniczy dzienni.

2. Osoby, pracujące na stanowiskach wyższych, jako to: werkmajstrzy, mechanicy, faktorzy, księgowi, kasjerzy, ekspedytorzy, rysownicy, nadzorcy budowlani i t. p., nie są uważane za robotników.

A. Przejazdy między miejscem zamieszkania i pracy.

a) Za biletami tygodniowymi.

1. Robotników, zmuszonych do codziennych przejazdów między stacją, w pobliżu której zamieszkują, a stacją, w pobliżu której znajduje się miejsce ich pracy, przewozi się w wagonach klasy III pociągów osobowych i mieszanych lub w innych wagonach, według uznania kolei, za opłatą zniżoną na warunkach poniżej przytoczonych.

2. Zniżek tych udzielać się będzie tylko w relacjach, w których, według uznania kolei, istnieje stałe, lub przez dłuższy czas trwające zapotrzebowanie i na podstawie osobnych zaświadczeń.

3. Zaświadczenia te (legitymacje robotnicze) winien wydawać pracodawca i mają one zawierać podpis pracodawcy oraz robotnika, tudzież poświadczenie właściwego urzędu gminnego lub miejskiego.

4. Zaświadczenia ważne są na 3 miesiące od dnia wystawienia; pracodawca zaś winien co tydzień stwierdzać na zaświadczeniu, że właściciel tegoż pracuje u niego i ma prawo do ulgi.

5. Za nieprawidłowe wydanie zaświadczenia lub fałszywe potwierdzenie tegoż odpowiada pracodawca, na którym władze kolejowe mają prawo dochodzić odszkodowania prawem przewidzianego.

6. Zaświadczenie powinno się okazywać równocześnie z biletami na przejazd, przyczem zaświadczenia wypełnione nienależycie, z przekreśleniami, poprawkami, dopiskami i t. p. uznane będą za nieważne i odbierane okazicielowi.

7. Wszelkie nadużycie z zaświadczeniem pociągacę będzie za sobą utratę ulgi przynajmniej przez czas, na który je wydano. Prócz tego władze kolejowe mają prawo do dalszych kroków, w myśl ogólnych Przepisów przewozowych.

8. Za okazaniem powyższych zaświadczeń robotnikom wydawane będą bilety tygodniowe na przejazdy tam i z powrotem na odległość najwyżej 50 km.

Bilety takie ważne są w ciągu tygodnia, od poniedziałku do niedzieli włącznie, i dają prawo do codziennego jednorazowego przejazdu tam i z powrotem na przestrzeni, na jaką są wydane.

9. Za zagubione lub skradzione tygodniowe bilety robotnicze żadne odszkodowania wypłacane nie będą. Wtórników biletów się nie wydaje.

Wpłaconej za bilet tygodniowy należności nie zwraca się.

10. Jeżeli bilet robotniczy lub zaświadczenie nie jest prawidłowo wystawione, odbiera się je od właściciela i uważa się go za podróznego bez biletu (art. 16 Przepisów przewozowych).

11. Bilety robotnicze w razie przerwy podróży tracą ważność.

12. Cena tygodniowego biletu robotniczego wynosi $\frac{1}{5}$ ceny odnośnego biletu miesięcznego kl. III dla zwykłych podróжных.

13. Postanowienia powyższe (1—12) nie mają zastosowania w komunikacji wewnętrznej pomiędzy stacjami kolei górnośląskich Dyrekcji Katowickiej.

b) Za biletami powrotnymi.

aa) We wszystkich komunikacjach z wyjątkiem w komunikacji wewnętrznej pomiędzy stacjami kolei górnośląskich Dyrekcji Katowickiej.

1. Robotników, wyjeżdżających nie codziennie, lecz w pewne tylko dni ze stacji, w pobliżu której znajduje się miejsce ich pracy, do stacji, w pobliżu której (oni lub ich rodzina) stale zamieszkują, przewozi się na odległość najwyżej 100 km. w wagonach klasy III-iej pociągów osobowych i mieszanych lub w innych wagonach, według uznania kolei, za ulgowymi biletami powrotnymi na podstawie osobnych zaświadczeń.

2. Zaświadczenia te z fotografią powinien wydawać pracodawca; mają one zawierać podpis atramentowy pracodawcy oraz robotnika i poświadczenie właściwego urzędu gminnego, lub miejskiego.

3. Zaświadczenia te ważne są na 3 miesiące od dnia wystawienia, pracodawca zaś winien dwa razy w miesiącu (1 i 15) stwierdzać na zaświadczeniu, że właściciel tegoż pracuje u niego i ma prawo do otrzymania biletu powrotnego.

4. Bilety powrotne uprawniają do przejazdu w soboty oraz dni przedświąteczne, w inne zaś dni tylko według uznania kolei, o ile zaświadczenie zawierać będzie potwierdzenie pracodawcy, że rozdział pracy nie uwzględnia niedziel, dni świątecznych, pór dnia i t. p.

5. Wyjazd pierwotny winien nastąpić w dniu, wskazanym na bilecie stemplem kasowym, powrót zaś nie później, niż w dwa dni po tym terminie, względnie w 3 dni, o ile bilet wydano w dniu, poprzedzającym dwa po sobie następujące święta.

6. Cena biletu powrotnego wynosi cenę normalną odnośnego biletu klasy III za przejazd w jedną stronę.

7. Ponadto obowiązują przepisy, zawarte w punkcie a).

bb) W komunikacji wewnętrznej pomiędzy stacjami kolei górnośląskich Dyrekcji Katowickiej:

1. Robotników, wyjeżdżających nie codziennie, lecz w pewne tylko dni, ze stacji, w pobliżu której znajdują się miejsce ich pracy, do stacji, w pobliżu której (oni lub ich rodzina) stale zamieszkują, przewozi się w wagonach kl. IV za ulgowymi biletami powrotnymi na podstawie osobnych zaświadczeń.

2. Zaświadczenia te powinien wydawać pracodawca; mają one zawierać podpis atramentowy pracodawcy oraz robotnika i poświadczenie właściwego urzędu gminnego lub miejskiego.

3. Zaświadczenia te ważne są na przeciąg 6-ciu miesięcy od dnia wystawienia. Kasa stempluje je przy każdorazowym wydawaniu biletu.

4. Bilety te uprawniają do przejazdów w soboty oraz dni przedświąteczne lub w niedziele oraz w dni świąteczne do stacji, w pobliżu której (oni lub ich rodzina) stale zamieszkują, a w niedziele lub w dni świąteczne oraz w poniedziałki lub w dni poświąteczne do stacji, w pobliżu której znajduje się miejsce ich pracy.

5. Bilety powrotne są ważne najdłużej 7 dni, licząc od dnia wydania.

6. Kolej może zezwolić na użycie biletu powrotnego także w inne dni, o ile zaświadczenie zawierać będzie poświadczenie pracodawcy, że podział pracy nie uwzględnia niedziel, świąt lub pór dnia,

że robotnik wyjeżdża na urlop lub zachorował, że stosunek służbowy został rozwiązany, że ruch w fabryce wstrzymano i t. p. W takim wypadku kolej poświadcza na biletach ich odmienną ważność, co jednakże nie wpływa na zmianę siedmiodniowego okresu ważności.

7. Przerwa podróży jako też przejście do klasy wyższej lub do pociągu droższego nie są dozwolone.

8. Cena biletu powrotnego wynosi cenę normalną odnośnego biletu klasy IV za przejazd w jedną stronę, jednak najmniej za odległość 25 km.

9. Zaświadczenie powinno się okazywać równocześnie z biletami na przejazd, przyczem zaświadczenia, wypełnione nienależycie, z przekreśleniami, dopiskami i t. p. będą uznawane za nieważne i odbierane okazicielowi.

10. Wszelkie nadużycia z zaświadczeniami będą pociągać za sobą utratę ulgi przynajmniej na czas, na który je wydano.

Prócz tego władze kolejowe mają prawo do dalszych kroków w myśl ogólnych przepisów przewozowych.

B. Przejazdy grup robotników.

1. Osoby, które udowodnią książeczkami robotniczymi, paszportami, lub innymi, wystawionymi na ich imię, oddzielnymi dokumentami, iż są robotnikami, przewozi się grupami, co najmniej z 30 osób, klasą III-cią pociągów osobowych i mieszanych za połowę normalnej opłaty taryfowej. W razie zgłoszenia się grupy robotników w ilości mniejszej niż 30 osób pobiera się opłatę za 30 osób.

2. Do otrzymania ulgi powyższej niezbędne jest przedstawienie na każdą grupę z 30 robotników zaświadczenia zarządu fabryki, kopalni, zakładu przemysłowego, urzędu komunalnego i t. p. Zaświadczenie to winno zawierać nazwisko przewodnika grupy oraz nazwę stacji wyjazdu i przeznaczenia; ważne jest ono w ciągu miesiąca od daty wystawienia.

3. Zaświadczenie kasa biletowa stempluje, zapisuje na niem numery wydanych biletów i zwraca przewodnikowi grupy, który winien je okazywać przy kontroli biletów, wskazując jednocześnie odnośnych robotników. Po ukończeniu podróży zaświadczenie to odbiera się łącznie z biletami na przejazd.

4. Dyrekcjom kolejowym pozostawia się prawo, zależnie od warunków ruchu, ograniczyć przewóz wspomnianych grup robotników tylko do niektórych pociągów, co winno być ogłoszone w rozkładach jazdy.

5. Wszelkie nadużycia w korzystaniu z niniejszej taryfy ulgowej pociągać będą za sobą, prócz cofnięcia ulgi, dalsze dochodzenie władz kolejowych, w myśl ogólnych Przepisów przewozowych.

C. Przejazd w celu poszukiwania lub objęcia pracy.

1. Robotników, udających się w celu poszukiwania lub objęcia pracy do stacji odległych więcej niż 50 km., przewozi się klasą III-cią pociągów osobowych i mieszanych za połowę normalnej opłaty taryfowej.

2. W celu otrzymania ulgi powyższej robotnik powinien przedstawić zaświadczenie państwowego urzędu lub uznanego przez kolej zakładu pośrednictwa pracy. Zaświadczenie to ma zawierać imię i nazwi-

ska robotnika, nazwę stacji wyjazdu i przeznaczenia oraz cel podróży, ważne zaś jest na miesiąc od daty wystawienia.

3. Zaświadczenie stempluje kasa biletowa, zapisuje na niem numer wydanego biletu i zwraca robotnikowi, który winien je okazywać przy kontroli biletów, a po ukończeniu podróży oddać razem z biletem.

4. Wszelkie nadużycia w korzystaniu z niniejszej taryfy ulgowej pociągając będą za sobą, prócz cofnięcia ulgi, wystąpienie władz kolejowych, w myśl ogólnych Przepisów przewozowych.

5. Z ulgi tej na zasadach, zawartych w punktach 1, 2, 3, i 4, korzystają również zarejestrowani w państwowych urzędach pośrednictwa pracy bezrobotni pracownicy umysłowi.

IV. Dla straży ogniowych, udających się do miejsca wypadku.

1. Przewóz strażaków do miejsca pożaru, lub innego wypadku, w celu niesienia pomocy, uskutecznia się bez opłaty.

2. Przewóz powrotny uskutecznia się za połowę opłaty taryfy normalnej.

3. Opłata za przejazd powrotny winna być uiszczona przed rozpoczęciem podróży powrotnej, w przeciwnym bowiem razie straż do przewozu przyjętą nie będzie.

4. Jeżeli przejazd straży ogniowej wywołany jest potrzebą kolei państwowych, wówczas i przejazd powrotny wolny jest od opłat.

5. Przewóz narzędzi straży ogniowej uskutecznia się na tych samych zasadach, co i personelu strażackiego.

V. Dla osób niezamożnych, pokąsanych przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę.

1. Pokąsane przez zwierzęta, podejrzane o wściekliznę, osoby niezamożne, które złożą urzędowe świadectwo ubóstwa, stwierdzające również potrzebę podróży do odpowiedniego zakładu szczepienia ochronnego, przewozi się tam i z powrotem w klasie 3-iej za opłatą połowy taryfy normalnej.

2. Z ulgi tej mają prawo korzystać również osoby, wyznaczone do dozoru pokąsanych, nawet gdy jadą po chorego, lub wracają same po odstawieniu tegoż, o ile w świadectwie urzędowym wymienione będą z nazwiska, jako dozoruujące odnośnych chorych, o ile podróż podejmą w ciągu dni 8 przed odebraniem lub po odstawieniu chorych.

VI. Dla niezamożnych chorych umysłowo i ich dozorców.

1. Chorych umysłowo, udających się do zakładów leczniczych, którzy złożą urzędowe świadectwo ubóstwa i choroby, przewozi się w wagonach klasy III-iej pociągów osobowych za połowę taryfy normalnej nawet wówczas, gdy korzystają z oddzielnego przedziału.

2. Z ulgi tej mają prawo korzystać również osoby, wyznaczone do dozoru chorych, nawet gdy jadą po chorego lub wracają same po odstawieniu pacjenta, o ile w świadectwie urzędowym wymienione będą z nazwiska, jako dozoruujące odnośnych chorych, o ile podróż podejmą w ciągu dni 8 przed odebraniem lub po odstawieniu chorych.

VII. Dla inwalidów wojennych.

A. Dla wszelkich inwalidów.

1. Osoby, które na wojnie odniosły rany lub zostały dotknięte kalectwem i znajdują się w opiece urzędów dla inwalidów lub urzędowo uznanych stowarzyszeń inwalidów wojennych, przewozi się klasą II lub III pociągów osobowych lub mieszanych za połowę normalnej opłaty taryfowej przy przejazdach:

- A) od miejsca pobytu inwalidy:
  - a) w celu poddania się zabiegom u lekarzy-specjalistów, umieszczenia w zakładzie leczniczym lub kształcącym, do uzdrowisk, lub na kursy kształcące dla inwalidów wojennych, do biur porad, założonych przez instytucje urzędowe opieki nad inwalidami, lub przez związki zawodowe, oraz do pracodawcy celem zgłoszenia się do pracy;
  - b) do objęcia pracy;
- B) od miejsca zamieszkania lekarza-specjalisty do zakładu leczniczego lub kształcącego, do uzdrowisk lub wreszcie na kursy kształcące dla inwalidów wojennych;
- C) od biura porad do dalszej jazdy:
  - a) do pracodawcy celem zgłoszenia się do pracy;
  - b) do objęcia pracy;
- D) po pobycie w zakładach leczniczych lub kształcących albo uzdrowiskach w razie powtórnego zbadania do miejsca zamieszkania najbliższego lekarza-specjalisty;
- E) w razie powrotu w wypadkach, wskazanych pod punktami A a, B, C a i D,—do miejsca zamieszkania lub pobytu inwalidy.

W razie przejazdu pociągiem pośpiesznym powinien inwalida uiścić, oprócz ceny biletu ulgowego na pociąg osobowy lub mieszany, normalną cenę biletu dodatkowego na pociąg pośpieszny.

2. Potrzebny, w danym razie, dla inwalidy przewodnik (dozorca) korzysta również z ulgi powyższej w drodze tam i z powrotem.

3. Do uzyskania wspomnianej ulgi dla siebie oraz dla przewodnika (dozorcy) winien jest inwalida okazać w kasie biletowej zaświadczenie.

4. Jako zaświadczenie, które ma być imienne, służy:

- a) przy przejeździe tam i z powrotem — potwierdzenie na blankiecie urzędowym urzędu dla inwalidów lub urzędowo uznanego stowarzyszenia inwalidów, że wysłanie inwalidy do lekarza-specjalisty, zakładu leczniczego lub kształcącego, uzdrowiska, na kursy kształcące dla inwalidów, do biur porad, pracodawcy lub w celu objęcia pracy — zarządzone zostało przez ten urząd lub stowarzyszenie.

Ponadto:

- b) w drodze powrotnej lub przy dalszym przejeździe—jedno z następujących potwierdzeń: lekarza-specjalisty, że dokonał badania lekarskiego, a także, w danym razie, że polecił inwalidzie udać się do zakładu leczniczego lub kształcącego, uzdrowiska, albo wreszcie na kursy kształcące dla inwalidów wojennych, — zakładów leczniczych lub wy-

chowawczych, albo zarządu uzdrowiska z ukończenia pobytu, — kierownika kursów kształcących z ukończenia tychże, — biura porady, że jej udzieliło, a także, w danym razie, że poleciło jechać dalej do pracodawcy celem zgłoszenia się do pracy lub objęcia jej, — pracodawcy, że inwalida zgłosił się u niego.

5. Zaświadczenia, o których wyżej, stempluje kasa biletowa, zapisuje na nich numery wydanych biletów i zwraca inwalidom, którzy winni je okazać przy kontroli biletów, a po ukończeniu podróży oddać łącznie z biletem na przejazd.

6. Wózki oraz fotele, potrzebne dla inwalidów w podróży, przewozi się bezpłatnie za osobnemi zaświadczeniami, do których stosuje się odpowiednio przepisy, zawarte w punkcie 4.

Zaświadczenia te, o ile wózki lub fotele wysyła się jako bagaż, zatrzymuje kasa stacji nadania.

B. Dla inwalidów ociemniałych.

1. Dozorców inwalidów ociemniałych przewozi się bezpłatnie przy wszelkich przejazdach tych inwalidów (dział A), jeżeli są im niezbędni.

2. Dozorcy tacy winni posiadać zaświadczenie, wystawione na imię inwalidy przez urząd komunalny lub związek inwalidów na rok kalendarzowy, stwierdzające, że ociemniały jest inwalidą wojennym.

3. Psy, prowadzące ociemniałych, jadące razem z nimi, przewozi się bezpłatnie za osobnemi zaświadczeniami, do których stosuje się odpowiednio przepisy, zawarte w dziale A, punkt 4.

Zaświadczenia te, o ile psy przewozi się w wagonie bagażowym, zatrzymuje kasa stacji nadania.

E. Ulgi taryfowe przy przejazdach grupami do miejsc odpustowych oraz w celach kulturalno-oświatowych, krajoznawczych i sportowych.

1. Grupy podróżnych przy przejazdach do miejsc odpustowych i z powrotem, oraz w celach kulturalno-oświatowych, krajoznawczych, sportowych i t. p. mogą korzystać z ulg następujących:

- a) w wagonach klasy III płać taryfę klasy IV,
- b) w wagonach klasy II płać taryfę klasy III i
- c) w wagonach klasy I płać taryfę klasy II.

2. Ulgi powyższe stosuje się, o ile odległość przejazdu w jedną stronę wynosi co najmniej 30 kilometrów i dana grupa podróżnych składa się co najmniej z 30 osób.

Członkom zalegalizowanych towarzystw sportowych, krajoznawczych i turystycznych ulgi powyższe mogą być przyznane nawet w wypadkach, gdy dana grupa uczestników wycieczki składać się będzie z ilości poniżej 30 osób, nie mniej wszakże, niż z 10 osób.

3. Osoby, korzystające z ulgi, nie mogą wymagać wyznaczenia dla swego przejazdu oddzielnych wagonów lub przedziałów.

4. Przejazd ulgowy w zasadzie odbywać się może tylko pociągami osobowymi lub mieszanymi, względnie pociągami umyślnymi (dodatkowymi).

Dyrekcje kolejowe mogą jednak, o ile na to pozwolą warunki ruchowo-techniczne, dopuścić przejazd ulgowy również pociągami pośpiesznymi po uiszczeniu, oprócz opłaty ulgowej za przejazd po-

ciągami osobowym, należności, przypadającej za odpowiednią ilość biletów dodatkowych na pociąg pośpieszny według taryfy normalnej tej klasy, w której odbywa się podróż, a w razie przejazdu w wagonach kl. IV według taryfy kl. III.

5. W celu uzyskania ulgi Komitet, zarządzający pielgrzymką, lub Towarzystwo (Związek, Stowarzyszenie i t. p.), zarządzające zjazd, wycieczkę, wystawę i t. p., powinien zwrócić się przynajmniej na 7 dni przedtem pisemnie do Dyrekcji kolejowej, w której obrębie leży stacja rozpoczęcia podróży, względnie stacja, przy której odbywa się dany zjazd i t. p. Zgłoszenie to powinno zawierać: cel podróży, datę zamierzonego przejazdu (wzgl. przejazdów), dokładną marszrutę oraz ilość uczestników podróży

Dla wycieczek, w których bierze udział mniejsza liczba osób, niż 30 (punkt 2), termin wystąpienia ze zgłoszeniem do Dyrekcji skracą się do dni 3.

Na podstawie otrzymanego zgłoszenia Dyrekcja kolejowa ustala szczegółowe warunki przejazdu (wzgl. przejazdów).

6. Dyrekcja kolejowa względnie Dyrekcje kolejowe we wzajemnym porozumieniu się ulgę powyższą mogą zastosować również w ten sposób, że przejazd w kierunku pierwotnym do miejsca zjazdu i t. p. odbywa się za opłatą normalną, w kierunku zaś powrotnym za przejazd pociągami osobowym lub mieszanym pobiera się:

- a) w wagonach klasy III połowę taryfy klasy IV,
  - b) w wagonach klasy II połowę taryfy klasy III i
  - c) w wagonach klasy I połowę taryfy klasy II
- nawet w tym wypadku, gdy uczestnicy pielgrzymki, zjazdu i t. p. powracają do różnych stacyj i przytem nie grupami, lecz pojedynczo, pod warunkiem wszakże zastosowania ograniczeń, przewidzianych w punkcie 2.

W razie użycia pociągu pośpiesznego pobiera się opłaty dodatkowe za pośpiech w myśl punktu 4.

7. Za przejazd pociągami umyślnymi (dodatkowymi) pobiera się opłatę za rzeczywistą ilość osób każdej klasy na podstawie zasad wyżej ustalonych, nie mniej jednak, niż za 500 osób według taryfy klasy IV.

Dyrekcja może przytem zażądać złożenia kaucji do wysokości opłaty najniższej za dany pociąg; kaucję tę ma kolej prawo zaliczyć na swoje dobro, o ile zamawiający pociąg odwoła.

8. Dyrekcji kolejowej przysługuje prawo ze względów ruchowo-technicznych zastosować uproszczone warunki przejazdu, jako to wyznaczyć wagony klasy czwartej lub towarowe, doczepić je do pociągu mieszanego i t. p., a nawet z tychże względów wogóle odmówić ulgi niniejszej.

F. Ulgi taryfowe przy przejazdach powrotnych z uzdrowisk krajowych.

1. Osoby, powracające z uzdrowisk krajowych, mogą korzystać przy przejazdach pociągami osobowymi lub mieszanymi z ulg następujących:

- a) w wagonach klasy III płać pełną taryfę klasy IV;
- b) w wagonach klasy II płać pełną taryfę kl. III;
- c) w wagonach klasy I płać pełną taryfę kl. II.

W razie przejazdu pociągami pośpiesznymi, oprócz opłaty ulgowej za przejazd pociągami osobowym, po-

biera się pełną opłatę dodatkową za pociąg pośpieszny według taryfy normalnej tej klasy, w której odbywa się podróż.

2. Ulgi powyższe stosuje się wyłącznie przy przejeździe od najbliższej stacji danego uzdrowiska (p. 4) i tylko w tym wypadku, gdy odległość taryfowa od tej stacji do stacji powrotnej wynosi co najmniej 100 km.

3. Bilety ulgowe wydaje się na podstawie zaświadczeń, wydawanych przez komisje uzdrowiskowe lub zarządy gminne, względnie zarządy uzdrowisk, stwierdzających, że dane osoby przebywały w uzdrowisku w celach leczniczych bez przerwy w ciągu najmniej 15 dni.

Zaświadczenie takie stempluje kasa kolejowa, wpisuje na niem numer wydanego biletu i zwraca właścicielowi, który okazując je powinien przy kontroli biletów, po ukończeniu zaś podróży oddać łącznie z biletem.

W celu stwierdzenia tożsamości osoby kolej może żądać od okaziciela biletu przedstawienia dowodu osobistego.

4. Wykaz uzdrowisk, z których powracający mają prawo do korzystania z ulg powyższych, obejmuje następujące miejscowości: w województwie Krakowskim—Jaszczurówka, Krynica, Poronin, Rabka, Szczawnica, Zakopane i Żegiestów; w województwie Lubelskim—Nalęczów; w województwie Poznańskim—Inowrocław; w województwie Warszawskim—Otwock; w województwie Stanisławowskim—Jaremce, Tatarów i Worochta.

Stacje kolejowe, do których zalicza się dane uzdrowisko, o ile nie jest położone bezpośrednio przy stacji kolejowej, ustala odnośna Dyrekcja kolejowa.

(Taryfa powyższa obowiązuje do dnia 15 maja 1926 r.).

ROZDZIAŁ II.

Bilety peronowe.

1. Cena biletu peronowego na wstęp jednorazowy do odgródzonej części stacji wynosi 20 groszy.

2. Cena miesięcznego biletu peronowego na wstęp do odgródzonej części stacji w ciągu wskazanego w bilecie okresu czasu wynosi trzydziestokrotną cenę biletu peronowego na wstęp jednorazowy (p. 1).

3. Miesięczne bilety peronowe są imienne i z fotografią właściciela; stacje, dla których zaprowadza się takie bilety, ustala kolej według swego uznania i w miarę potrzeby.

4. Miesięczne bilety peronowe wydaje się na dany miesiąc kalendarzowy. Pozatem mają odpowiednie zastosowanie przepisy o zwykłych biletach okresowych na przejazd, zawarte w rozdziale I—C.

ROZDZIAŁ III.

Przewóz psów.

1. Opłata za przewóz psów, zabieranych do wagonów osobowych, lub przewożonych w wagonach bagażowych albo w osobnych pomieszczeniach wagonów pociągami osobowymi, mieszanymi lub pośpieszonymi, wynosi połowę ceny odnośnego biletu klasy 3-ej.

2. Za przechowanie psów, nie odebranych w ciągu dwóch godzin po przybyciu ich na stację

przeznaczenia, pobiera się opłatę po 8 gr. za sztukę i każdą rozpoczętą godzinę.

ROZDZIAŁ IV.

Przewóz bagażu.

1. Opłaty za przewóz oblicza się według stref po 10 km. i według opłat jednostkowych za 10 kg., przyczem każde zaczęte 10 km. liczy się za pełną strefę oraz każde zaczęte 10 kg. za 10 kg.

2. Opłaty od 10 kg. za daną odległość (stawki przewozowe) zaokrągla się zawsze do najbliższych pełnych groszy wwyż.

3. Najniższa należność za przewóz bagażu wynosi 30 gr.

4. Opłaty za przewóz bez względu na rodzaj pociągu od każdych 10 kg. i za każdą strefę (stawki przewozowe) oblicza się: za kilometry od 1 do 200 po 6 gr.; za kilometry od 201 do 400 po 5,4 gr., doliczanych do stawki przewozowej 1,20 zł., przypadającej za pierwsze 200 km.; za kilometry od 401 do 600 po 4,8 gr., doliczane do stawki przewozowej 2,28 zł., przypadającej za pierwsze 400 km.; za kilometry ponad 600 po 4,2 gr., doliczane do stawki przewozowej 3,24 zł., przypadającej za pierwsze 600 kilometrów.

5. Za ubezpieczenie strat, mogących wyniknąć skutkiem nieterminowej dostawy bagażu, pobiera się od każdego zaczętego złotego zadeklarowanej sumy, oraz od każdych zaczętych 10 km. odległości przewozu 0,2 gr. Przypadającą do pobrania należność zaokrągla się do pełnych groszy wwyż.

6. Za bagaż, nie zabrany przez odbiorcę w ciągu 24 godzin od chwili przybycia odnośnego pociągu, kolej pobiera opłatę za przechowanie po 20 gr. od sztuki za każdą zaczętą dobę.

7. Za przeważenie bagażu przy wydaniu na żądanie odbiorcy kolej pobiera opłatę w wysokości 20 groszy od sztuki.

ROZDZIAŁ V.

Przewóz przesyłek nadzwyczajnych.

1. Opłaty za przewóz przesyłek nadzwyczajnych w pociągach osobowych i mieszanych od każdych zaczętych 10 kg. (stawki przewozowe) wynoszą o 25% więcej od odnośnych stawek przewozowych dla bagażu (rozdział IV, punkty 1—3).

2. Opłaty od 10 kg. za daną strefę (stawki przewozowe) zaokrągla się do najbliższych pełnych groszy wwyż.

3. Opłaty za przewóz od każdych 10 kg. (stawki przewozowe) w pociągach pośpiesznych, niezależnie od odległości, wynoszą o 75 gr. więcej, a w pociągach luksusowych (ekspresowych) o 1,50 zł. więcej od odnośnych stawek przewozowych, przewidzianych dla pociągów osobowych lub mieszanych.

4. Najniższa należność za przewóz przesyłki nadzwyczajnej wynosi 50 gr.

5. Opłaty za przewóz mleka pociągami osobowymi lub mieszanymi oblicza się jak za bagaż (rozdział IV). Przewóz powrotny naczyń próżnych odbywa się bezpłatnie na warunkach, określonych przez kolej.

6. Za ubezpieczenie strat, mogących wyniknąć skutkiem nieterminowej dostawy, oraz za przechowanie przesyłek nadzwyczajnych pobiera się opłaty w tej samej wysokości, co za bagaż.

7. Za przeważenie przesyłki nadzwyczajnej przy wydaniu na żądanie odbiorcy kolej pobiera opłatę w wysokości 20 groszy od sztuki.

8. Za umieszczanie na przesyłce adresu odbiorcy ze wskazaniem stacji przeznaczenia kolej pobiera opłatę w wysokości 20 groszy od sztuki.

ROZDZIAŁ VI.

Przewóz czasopism, broszur i książek.

1. Przewóz czasopism, broszur i książek odbywa się pociągami osobowymi i mieszanymi. Na przewóz w pociągach pośpiesznych wymagane jest zezwolenie Dyrekcji kolejowej, w obrębie której znajduje się stacja nadawcza.

2. Paczki czasopism i t. p. o wadze poszczególnej paczki do 100 kg. powinny być nadawane w odpowiednim opakowaniu; na paczkach powinny być naklejone kartki, na których czarnym drukiem mają być umieszczone następujące dane: nazwisko i miejsce zamieszkania nadawcy, stacja przeznaczenia, imię, nazwisko i adres odbiorcy, oraz napis: „Czasopisma, Książki”.

3. Przyjmowanie dzienników do wysłania odbywa się w ściśle określonych godzinach, najpóźniej na pół godziny przed odejściem odpowiedniego pociągu.

4. Nadawca obowiązany jest do zachowania przepisów, dotyczących przesyłek, stanowiących przywilej poczty.

5. Opłata za przewóz powinna być uiszczona przy nadaniu; oblicza się ją na podstawie zasad, ustalonych dla przewozu bagażu (rozdział IV, punkty 1 i 2) według następujących opłat jednostkowych od każdych 10 kg. i za każdą strefę (stawki przewozowe): za kilometry od 1 do 200 po 3,60 gr.; za kilometry od 201 do 400 po 3,24 gr., doliczane do stawki przewozowej 0,72 zł., przypadającej za pierwsze 200 km.; za kilometry od 401 do 600 po 2,88 gr., doliczane do stawki przewozowej 1,37 zł., przypadającej za pierwsze 400 km.; za kilometry ponad 600 po 2,52 gr., doliczane do stawki przewozowej 1,95 zł., przypadającej za pierwsze 600 km.

6. Najniższa należność za przewóz przesyłki czasopism i t. p. wynosi 20 gr.

7. Przewóz czasopism i t. p. odbywa się za dowodami przewozowymi, używanymi przy przesyłkach nadzwyczajnych.

8. Przesyłki czasopism i t. p. dla osób, z którymi Dyrekcja kolejowa zawrze odnośną umowę, mogą być nadawane również za szczególnymi wykazami na następujących warunkach:

- Wykazy, doręczane stacjom wraz z odpisem, winny być sporządzane na blankietach podług ustalonego wzoru.
- Blankiety te, składające się z 4-ch części, a mianowicie: grzbietu, wykazu, odpisu tegoż i kwitu dla nadawcy, drukowane będą przez zarząd kolei. Mogą być one również przygotowane za zgodą Dyrekcji kolejowej przez samego kontrahenta; w tym jednak wypadku winny być one złożone Dyrekcji kolei do ostemplowania.
- Po przyjęciu od kontrahenta należy wypełnić wykaz wraz z odpisem i po

sprawdzeniu wagi oraz zawartości przesyłki na zasadach ogólnych, stacja nadawcza zatrzymuje odpis, oryginał zaś wraz z czasopismami i t. p. wręcza konduktorowi bagażowemu lub pociągowemu, który wydaje przesyłki na wskazanych w wykazie stacjach.

- Do jednego wykazu mogą być wpisywane stacje, należące do jednej tylko Dyrekcji i znajdujące się na jednej linii biegu pociągu. Na każde rozgałęzienie należy sporządzać oddzielne wykazy.
- Obliczenia opłaty przewozowej dokonywa się według zasad, ustalonych w punkcie 5, oddzielnie za każdy wykaz, za ogólną odległość taryfową od stacji nadawczej do ostatniej stacji odbiorczej, wskazanej w wykazie, i za ogólną wagę przesyłki, nadanej przy tymże wykazie.
- Zwrotne przesyłanie niesprzedanych czasopism i t. p. uskutecznia się jako nowe przesyłki.
- Należności, przypadające kolei, uiszczą się stosownie do umowy pomiędzy Dyrekcją kolei i kontrahentem.

ROZDZIAŁ VII.

Pociągi nadzwyczajne, wagony osobowe, dla chorych i bagażowe.

A. Pociągi nadzwyczajne.

1. (1) Za pociągi nadzwyczajne pobiera się za każdy kilometr taryfowy opłaty następujące:

- za lokomotywę — 3 zł.; o ile ze względów ruchowych lub technicznych zajdzie potrzeba użycia więcej, niż jednej lokomotywy, pobiera się opłatę powyższą osobno za każdą doczepioną lokomotywę;
- za każdą oś dostarczonego na żądanie wagonu osobowego 1 zł.;
- za każdą oś innego, dostarczonego na żądanie, wagonu lub też doczepionego ze względu na wymogi ruchu 0,50 zł.

Opłata najniższa wynosi 10 zł. za kilometr taryfowy, nie mniej jednak niż 500 zł. za pociąg.

(2) Jeżeli opłata za przewóz w pociągu nadzwyczajnym osób, zwierząt, bagażu i przesyłek towarowych według taryf normalnych wypadła drożej, niż na podstawie ustępu powyższego (1), to pobiera się opłatę wyższą, biorąc jednak za podstawę do obliczenia za przewóz osób, bagażu i przesyłek towarowych pośpiesznych opłaty, ustalone dla pociągów osobowych, bez względu na szybkość pociągu nadzwyczajnego.

II. (1) Jeżeli na żądanie zamawiającego dostarcza się wagonów szczególnie przez niego wskazanych, to za ich przebieg liniami, którymi pociąg nadzwyczajny nie przechodzi, zarówno w drodze tam, jak i z powrotem, pobiera się 0,20 zł. za każdą oś i każdy kilometr taryfowy. Przy obliczaniu tej należności — również gdy wagony wracają do stacji macierzystej inną drogą, niż ta, którą przybyły — odejmuje się od ogólnej długości linii, którymi wagony przebiegały, długości tych linii, którymi wagony przechodziły w stanie ładownym; tylko za różnicę odległości w ten sposób obliczoną pobiera się powyżej wskazaną opłatę.

(2) Opłatę powyższą pobiera się również choć wagon nie jest własnością kolei; w tym wypadku liczy się ją także, i to za drogę tam i z powrotem, gdy wagon przed lub po użyciu go, w celu uskutecznienia naprawy, przesyła się, na osobne żądanie zamawiającego, do warsztatów.

(3) Wszelkie dalsze warunki, pod jakimi na żądanie wagony będą dostarczone, mają być ustalone z zamawiającym.

III. Przy zamawianiu pociągu nadzwyczajnego winna być złożona kaucja w wysokości 500 zł., która, w razie odwołania pociągu nadzwyczajnego, przypada na rzecz kolei, z pobraniem jednak ponadto, w odpowiednich wypadkach, opłat, ustalonych ustępem II.

Należności za przebieg pociągu nadzwyczajnego uiszczą się na stacji wyjściowej, nie później, niż na 1 godzinę przed czasem, wyznaczonym do wyjazdu.

Jeżeli przy obliczaniu opłaty przewozowej stacja odejścia nie uwzględniła należności za niezbędne, w danym razie, na poszczególnych odcinkach dodanie parowozu pomocniczego, to przypadające za to należności winny być uiszczone dodatkowo na stacji przeznaczenia.

IV. (1) Jeżeli wyznaczony do odjazdu czas został przez zamawiającego przekroczony, to pociąg nadzwyczajny, na żądanie zamawiającego i według uznania kolei, może być w dalszym ciągu trzymany w pogotowiu.

(2) Za każde rozpoczęte pół godziny oczekiwania pociągu, nawet na wypadek zupełnego odwołania tegoż, pobiera się opłatę za oczekiwanie w wysokości 150 zł.

(3) Trzymanie pociągu w pogotowiu trwa tylko tak długo, dopóki wpłacona zgóry należność przewozowa pokrywa przypadającą za oczekiwanie opłatę.

B. Wagony osobowe, dla chorych, bagażowe i towarowe.

I. (1) Za wagony salonowe, sypialnie lub inne osobowe oraz specjalnie urządzone dla chorych, które kolej dostarcza na żądanie, pobiera się, bez względu na to, czy wagony te stanowią własność kolejową, czy prywatną osób, korzystających z tych wagonów, należność za bilety klasy I-iej odnośnego rodzaju pociągu, przyczem stosuje się ulgi dla dzieci (art. 12 przepisów przewozowych); opłata wynosi co najmniej: przy dwóch lub trzechosiowych wagonach — 12 biletów na każdy wagon, a przy cztero lub więcej osiowych wagonach — 18 biletów dla dorosłych według pełnej taryfy. (Patrz wszakże ustęp III).

(2) Jeżeli w skład danych pociągów nie wchodzi wagon klasy I, to opłaca się za wagon osobowy dwu- lub trzyosiowy 18, a za także wagon o więcej osiach — 27 biletów dla dorosłych według pełnej taryfy klasy II na pociąg odnośnego rodzaju.

II. (1) Za dostarczone na żądanie pod przewóz bagażu wagony bagażowe lub towarowe pobiera się opłatę 1 zł. za każdą oś i każdy kilometr taryfowy.

(2) Jeżeli przewóz bagażu wypada według taryfy bagażowej drożej, to pobiera się tę wyższą opłatę przewozową.

III. (1) Za dostarczony na żądanie pod przewóz chorego wagon bagażowy lub towarowy, opłaca się 6 biletów kl. I dla dorosłych, według pełnej taryfy na pociąg odnośnego rodzaju; jeżeli w wagonie przewozi się więcej, niż jednego chorego, to dla każdego dalszego chorego opłaca się bilet kl. I.

(2) Jeżeli w skład danych pociągów nie wchodzi wagon klasy I, to za wagon opłaca się 9 biletów klasy II dla dorosłych, według pełnej taryfy, przyczem, jeżeli w wagonie przewozi się więcej niż jednego chorego, to dla każdego następnego chorego opłaca się bilet klasy II.

(3) Dwóch dozorców przewozi się bezpłatnie; każdy następny dozorca, jadący w tym samym wagonie, winien nabyć bilet kl. III na pociąg odnośnego rodzaju.

(4) Przedmioty, służące do wygody chorych podczas podróży, pozwala się wziąć do wagonu bez opłaty. Za pozostały bagaż pobiera się opłatę, przewidzianą w taryfie.

(5) Postanowienia powyższe stosuje się również przy korzystaniu z osobnych, urządzonych do przewożenia chorych przedziałów klasy III.

(6) Przewóz wagonów powyższych odbywa się pociągami osobowymi lub mieszanymi, pośpiesznymi zaś tylko na podstawie szczególnego zezwolenia odnośnej Dyrekcji kolejowej.

IV. (1) Jeżeli na żądanie zamawiającego dostarcza się wagony, szczególnie przez niego wskazanych, to za ich przebieg liniami, które wagony te szły w stanie próżnym, zarówno w drodze tam, jak i z powrotem, pobiera się 0,20 zł. za każdą oś i każdy kilometr taryfowy. Przy obliczaniu tej należności — również gdy wagony wracają do stacji macierzystej inną drogą, niż tą, którą przybyły, — odejmuje się od ogólnej długości linii, które wagony przebiegały, długości tych linii, które wagony przechodziły z podróżnymi; tylko za różnicę odległości w ten sposób obliczoną pobiera się powyżej wskazaną opłatę.

(2) Opłatę powyższą pobiera się również, jeżeli wagon nie jest własnością kolei; w tym wypadku liczy się ją także, i to za drogę tam i z powrotem, gdy wagon przed lub po użyciu go, w celu uskutecznienia naprawy, przesyła się na osobne żądanie zamawiającego do warsztatów.

V. Wszystkie opłaty uiszczą się na stacji odjazdu; zamawiający otrzymuje zaświadczenie, które okazywać winien przy sprawdzaniu biletów w pociągu i oddać po ukończeniu podróży.

VI. W razie nieskorzystania z wagonu zamówionego kolej pobiera, oprócz opłat, wskazanych pod IV, wszystkie koszty, wynikłe wskutek przygotowania wagonu.

VII. Wszelkie dalsze warunki dostarczenia wagonu ustala kolej z zamawiającym.